

บทความวิจัย

เรื่อง ความมั่งคั่งในความไม่สมบูรณ์ของเครื่องปั้นดินเผาและเซรามิกของญี่ปุ่น
ศึกษาจากแนวคิดคินสึงิและวะบิชะบิ

โดย

นางสาว อรนิดา ทวีลาภ
รหัสนักศึกษา 05610940

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450 112 การศึกษาเอกเทศ
สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของอักษรศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อบทความวิจัย	ความงดงามในความไม่สมบูรณ์ของเครื่องปั้นดินเผาและเซรามิกของญี่ปุ่น ศึกษาจากแนวคิดคินสิจิและวะบิชะบิ
ผู้เขียน	นางสาวอรนิตา ทวีลาภ
อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัย	อาจารย์สุพิชฌาย์ แสงสุขเอี่ยม
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

บทความวิจัย “ความงดงามในความไม่สมบูรณ์ของเครื่องปั้นดินเผาและเซรามิกของญี่ปุ่น ศึกษาจากแนวคิดคินสิจิและวะบิชะบิ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดคินสิจิและวะบิชะบิผ่านการศึกษาศรีเครื่องปั้นดินเผาและเซรามิกของญี่ปุ่น ศึกษาความเป็นมาของการซ่อมแซมเครื่องปั้นดินเผาและเซรามิกญี่ปุ่นด้วยวิธีการคินสิจิ ตลอดจนศึกษาประวัติความเป็นมาของเครื่องปั้นดินเผาในประเทศญี่ปุ่นโดยมีวิธีการศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมจากหนังสือที่เกี่ยวข้องกับศิลปะของญี่ปุ่น ประวัติศาสตร์ศิลปะญี่ปุ่น รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากอินเทอร์เน็ต

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และความเกี่ยวข้องระหว่างศิลปะญี่ปุ่น โดยศึกษาจากเครื่องปั้นดินเผาเป็นสำคัญ และแนวคิดทางปรัชญา 2 แนวคิด ได้แก่แนวคิดคินสิจิ และแนวคิดวะบิชะบิ

ผลการศึกษาพบว่า เครื่องปั้นดินเผาญี่ปุ่นมีมาตั้งแต่สมัยโจมงเป็นต้นมา โดยเริ่มแรกสร้างขึ้นเพื่อให้ความเหมาะสม สะดวกต่อการใช้งาน ต่อมามีการสร้างอย่างประณีตและเน้นรูปลักษณ์มากขึ้นเพื่อความสวยงาม และเป็นที่ยอมรับมากขึ้นเนื่องจากความนิยมในการจัดพิธีชงชา ซึ่งจะต้องใช้เครื่องปั้นดินเผาหลายชิ้นในการจัดพิธี และเมื่อถูกใช้บ่อยครั้งและเกิดการแตกหักเสียหาย ก็ก่อให้เกิดแนวคิดทางปรัชญาที่สำคัญที่สอนให้ยอมรับความเป็นธรรมชาติ ยอมรับในความไม่สมบูรณ์แบบของสรรพสิ่งบนโลก ชื่นชมในความงามของความไม่สมบูรณ์แบบเหล่านั้นและใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

คำสำคัญ : เครื่องปั้นดินเผา, ศิลปะญี่ปุ่น, คินสิจิ, วะบิชะบิ

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่อง “ความงดงามในความไม่สมบูรณ์ของเครื่องปั้นดินเผาและเซรามิกของ
ญี่ปุ่น ศึกษาจากแนวคิดคินสิจิและวะบิชะบิ” เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 450 112 การศึกษาเอกเทศ
(Independent Study)

บทความวิจัยชิ้นนี้สามารถสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์
สุพิชฌาย์ แสงสุขเอี่ยม อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา ตลอดจนการ
ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์

อรนิตา ทวีลาภ

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญรูปภาพ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามวิจัย	11
วัตถุประสงค์	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
ขอบเขตการศึกษา	11
วิธีการศึกษา	12
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเครื่องปั้นดินเผาญี่ปุ่น	12
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดคินสิจิ	17
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดวะบิชะบิ	20
บทที่ 2 ประวัติเครื่องปั้นดินเผาญี่ปุ่น	23
บทที่ 3 แนวคิดที่สอดคล้องกับการซ่อมแซมเครื่องปั้นดินเผา	33
แนวคิดคินสิจิ	33
แนวคิดวะบิชะบิ	34
การนำปรัชญาคินสิจิและวะบิชะบิมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	36
บทที่ 4 เครื่องปั้นดินเผาที่ได้แรงบันดาลใจจากแนวคิดคินสิจิและวะบิชะบิ	40
ประเภทของคินสิจิ	40
วิธีการซ่อมแซมเครื่องปั้นดินเผาด้วยคินสิจิ	42
ชิ้นงานประยุกต์ที่ได้แรงบันดาลใจจากแนวคิดคินสิจิและวะบิชะบิ	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	43
สรุปผลการศึกษา	43
ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะ	50
บรรณานุกรม	51

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่ 1 เครื่องปั้นดินเผายุคก่อนโจมง	23
ภาพที่ 2 เครื่องปั้นดินเผายุคโจมงระยะต้น	24
ภาพที่ 3 ตุ๊กตาดินเผาโตกู	25
ภาพที่ 4 เครื่องปั้นดินเผายุคโจมงระยะปลาย	26
ภาพที่ 5 เครื่องปั้นดินเผายุคยาโยอิ	26
ภาพที่ 6 ตุ๊กตาฮานิวะ รูปคน	27
ภาพที่ 7 ตุ๊กตาฮานิวะ รูปม้า	28
ภาพที่ 8 เครื่องปั้นดินเผาซุเอะ	28
ภาพที่ 9 เครื่องปั้นดินเผาฮาจิ	28
ภาพที่ 10 เครื่องปั้นดินเผาโคคุโซคุ	28
ภาพที่ 11 เครื่องถ้วยแบบบราคุ	29
ภาพที่ 12 การลงรักแบบมากิเอะ	29
ภาพที่ 13 การลงรักแบบโคไดจิ มากิเอะ	29
ภาพที่ 14 เครื่องถ้วยแบบบราคุ “ฟูจิซัง” โดยโคเอเทสึ	30
ภาพที่ 15 จานพอร์ซเลนแบบอิมาริ	31
ภาพที่ 16 ตัวอย่างชิ้นงานที่ซ่อมแซมด้วยวิธีฮิบิ ชั้นที่ 1	40
ภาพที่ 17 ตัวอย่างชิ้นงานที่ซ่อมแซมด้วยวิธีฮิบิ ชั้นที่ 2	40
ภาพที่ 18 ตัวอย่างชิ้นงานที่ซ่อมแซมด้วยวิธีคะเกะ โนะะ คินสึเงิ เร ชั้นที่ 1	41
ภาพที่ 19 ตัวอย่างชิ้นงานที่ซ่อมแซมด้วยวิธีคะเกะ โนะะ คินสึเงิ เร ชั้นที่ 2	41
ภาพที่ 20 ตัวอย่างชิ้นงานที่ซ่อมแซมด้วยวิธีโยบิสึเงิ ชั้นที่ 1	41
ภาพที่ 21 ตัวอย่างชิ้นงานที่ซ่อมแซมด้วยวิธีโยบิสึเงิ ชั้นที่ 2	41
ภาพที่ 22 การซ่อมแซมภาชนะด้วยคินสึเงิ	42
ภาพที่ 23 Translated Vase (TVW5) โดย Yee Sookyung (2013)	42
ภาพที่ 24 Translated Vase (TVWG1) โดย Yee Sookyung (2014)	42

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เครื่องปั้นดินเผา คือ สิ่งที่ผลิตขึ้นโดยนำเอาดิน หรือดินเหนียว หิน ทราย แร่ธาตุต่าง ๆ มาผสมน้ำ ปั้นขึ้นรูปตามรูปร่างที่ต้องการ แล้วเผาให้แข็งตัวเพื่อคงรูปร่างอยู่ได้ ส่วนภาชนะดินเผา เรียกว่า “Pottery” เป็นภาชนะสำหรับบรรจุของเหลวหรือของแข็งสำหรับการบริโภค เช่น หม้อ ไห จาน ชาม ถ้วย รวมไปถึงแจกัน

เครื่องปั้นดินเผา (Ceramics) มีความหมายรวมถึงสิ่งที่เป็นส่วนประดับ เช่น รูปปั้นตุ๊กตาต่าง ๆ ลวดลายที่ใช้ประดับอาคาร กระเบื้องเคลือบและสิ่งอื่น ๆ ที่ทำจากส่วนผสมของดินมาเผาไฟ กล่าวได้ว่ามนุษย์รู้จักการใช้เครื่องปั้นดินเผามาเป็นระยะเวลายาวนาน

การจัดแบ่งประเภทเครื่องปั้นดินเผาเพื่อการวิเคราะห์ สามารถแบ่งได้ตามลักษณะของเนื้อดินและอุณหภูมิที่ใช้เผา ดังนี้

1. วัตถุดินเผา (Terra Cottar) เผาด้วยอุณหภูมิต่ำกว่า 1,000 องศาเซลเซียส
2. เครื่องปั้นเนื้อดิน (Earthen Ware) เผาด้วยอุณหภูมิระหว่าง 1,000-1,200 องศาเซลเซียส
3. เครื่องปั้นเนื้อแกร่ง (Stone Ware) เผาด้วยอุณหภูมิระหว่าง 1,200-1,300 องศาเซลเซียส
4. เครื่องเคลือบ (Porcelain) เผาด้วยอุณหภูมิระหว่าง 1,300-1,450 องศาเซลเซียส

เครื่องปั้นดินเผา คือ ภาชนะชุดแรก ๆ ของมนุษย์ ซึ่งเป็นการนำดินมาขึ้นรูปเป็นภาชนะต่าง ๆ แล้วนำไปเผา คุณสมบัติของดินเหนียวคือสามารถอุ้มน้ำได้ดี และเมื่อผสมเข้ากับน้ำแล้วจะทำให้ดินมีความเหนียวจึงสามารถที่จะปั้นหรือขึ้นรูปสามมิติ โดยไม่ต้องเพิ่มเติมวัสดุอื่นอีก

เมื่อนำดินที่ขึ้นรูปแล้วมาให้ความร้อน ดินซึ่งประกอบด้วยผลึกในตระกูลของอะลูมิโนซิลิเกต (Alumino Silicate) จะมีการเปลี่ยนแปลงสัณฐานทางเคมี สารประกอบอัลคาไลน์ (Alkaline) เป็นสารชนิดหนึ่งที่สามารถทำปฏิกิริยากับผลึกดินที่อุณหภูมิสูง พลังงานความร้อนนี้สามารถขับให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของผลึกดิน โดยจะทำให้เกิดสารประกอบลักษณะเป็นแก้ว สารประกอบนี้จะทำหน้าที่เป็นตัวประสานอนุภาคดินที่เหลือ ซึ่งทำหน้าที่เป็นโครงสร้างเข้าด้วยกัน ทำให้เนื้อวัสดุหลังการเผามีความคงทนแข็งแรงขึ้น สามารถคงรูปไว้ได้เป็นอย่างดี จากขั้นตอนการผลิตที่ไม่ซับซ้อนทำให้ภาชนะดินเผาเป็นภาชนะสังเคราะห์ชนิดแรกของมนุษย์

เครื่องปั้นดินเผาเข้ามามีบทบาทในชีวิตความเป็นอยู่ของชาวญี่ปุ่นนับตั้งแต่ยุคโจมง โดยมีเครื่องปั้นดินเผายุคโจมง (Jomon Pottery) หรือ โจมงโดกิ (Jomon Doki, 縄文土器) เป็นรูปแบบหนึ่งของเครื่องปั้นดินเผาที่เป็นเครื่องเคลือบโบราณ ซึ่งสร้างขึ้นระหว่างยุคโจมงในญี่ปุ่น คำว่า “โจมง” (Jomon, 縄文) นั้น แปลว่า "ลายเป็นเชือก" (Rope-patterned) ในภาษาญี่ปุ่น อันสื่อถึงลวดลายที่ใช้เชือกกดลงไปบนดินเหนียวและนำไปเผาในกองไฟให้เป็นดินเผาไม่ละลายน้ำ ภาชนะดินเผาโบราณนี้ได้รับการยอมรับทั่วไปว่าเป็นเครื่องปั้นดินเผาที่เก่าแก่ที่สุดในญี่ปุ่นและเป็นหนึ่งในชิ้นที่เก่าแก่ที่สุดในโลก

ช่วงระยะเวลาของสมัยโจมงค่อนข้างยาวนาน ทำให้แบ่งออกได้เป็น 4 ระยะเวลา ได้แก่

1. ก่อนโจมง (Proto Jomon) หรือโซกิ (5,000-2,200 ปีก่อนคริสตกาล)

เป็นช่วงเวลาระหว่างสมัยหินเก่ากับสมัยหินกลาง หรือก่อนเข้าสู่สมัยโจมงที่แท้จริง พบหลักฐานการจัดกระจายในอาณาบริเวณเกาะฮอกไกโดจนถึงโตโฮกุ รวมไปถึงบริเวณที่ราบในเกาะฮอนชู มีการค้นพบเนินทรายรูปโค้ง และหลักฐานอีกมากที่แสดงถึงพัฒนาการของชุมชน เช่น กระดูกของสัตว์ที่ใช้เป็นอาหาร เศษภาชนะเครื่องปั้นดินเผา โครงกระดูกมนุษย์และร่องรอยการสร้างที่อยู่อาศัย โดยผลงานศิลปะที่สำคัญของยุคนี้ คือการทำภาชนะดินเผาผลิตด้วยมือจากดินเหนียวที่พบตามธรรมชาติ ด้วยวิธีทำเป็นแท่งกลมแล้วนำมาขูดขึ้นรูปตามต้องการ จากนั้นตกแต่งผิวนอกและใน ภาชนะให้เรียบ นำวัสดุจำพวกแท่งไม้หรืออื่น ๆ มากดบนผิวนอกให้เกิดร่องรอยเป็นลวดลาย หรืออาจให้วิธีอื่นเช่นการขูดหรือเซาะให้เป็นร่องเป็นลายต่าง ๆ ตามความชอบ ไม่มีกฎหรือข้อบังคับ ลวดลายต่าง ๆ จึงมักเป็นอิสระ เช่น ลายเกลียว ลายวงโค้ง ลายริ้วคลื่น ฯลฯ

นอกจากนี้ยังมีลักษณะพิเศษคือก้นภาชนะเป็นกรวยแหลม สำหรับกดลงบนพื้นดินให้ตั้งได้ แบบก้นแบนและกลมมนก็มีพบบ้าง ภาชนะส่วนใหญ่มักเป็นรูปทรงกระบอก ผิวภาชนะค่อนข้างหยาบเพราะมีส่วนผสมของหญ้าผสมกับดินเหนียว ทำให้เปราะแตกหักง่าย สันนิษฐานว่าอาจได้รับแบบอย่างมาจากเกาหลีบางส่วน

2. โจมงระยะต้น (Early Jomon) หรือเซนกิ (2,200-600 ปีก่อนคริสตกาล)

เป็นการเข้าสู่สมัยโจมงอย่างแท้จริง สังคมชุมชนขยายใหญ่ตั้งแต่เกาะฮอกไกโดเหนือสุดลงมาถึงตอนใต้ที่เกาะโอกินาวา รวมถึงหมู่เกาะขนาดย่อมหลายเกาะ ในส่วนของภาชนะดินเผาที่พบยังมีความแข็งกระด้าง (Archaic) อยู่ แต่ก็เน้นทางด้านประโยชน์ใช้สอยมากขึ้น เพิ่มความสวยงามของลวดลายและรูปทรง มีการนำเอาลวดลายแบบเดิมมาเพิ่มเติมแปะดินยกลงเป็นลายต่าง ๆ

เช่น ลูกโซ่ ชั้นบันได ฯลฯ คล้ายกับงานประติมากรรมนูนต่ำ รูปทรงภาษาขณะที่เป็นกันแหลมเหมือนยุคก่อนโจมงไม่ค่อยพบเท่าใดนัก แต่พบภาษาชนกันแบนและกลมมนจำนวนมากจนเป็นลักษณะเฉพาะของยุคนี้

สิ่งที่พัฒนามากอย่างเห็นได้ชัดอีกอย่างคือการมีพวยกาสำหรับให้รินน้ำไม่ให้หกเลอะเทอะ ขอบปากภาชนะเริ่มมีการออกแบบพลิกแพลงมากขึ้น ทั้งปลายบานผายหรือหุบเข้าด้านใน แสดงส่วนเว้าส่วนโค้งอย่างสวยงามและเหมาะสมกับการใช้สอย

3. โจมงระยะกลาง (Middle Jomon) หรือชูกิ (600-400 ปีก่อนคริสตกาล)

การทำเครื่องปั้นดินเผาในยุคนี้มีความเจริญก้าวหน้ากว่าระยะที่ผ่านมา โดยมีขนาดใหญ่ขึ้น ผนังหนา แข็งแรงและทนทาน การขึ้นรูปทำอย่างประณีต รูปทรงที่นิยมมากมักเป็นทรงกระบอกกันแบนสามารถตั้งด้วยตัวเองบนพื้นราบ บริเวณขอบปากมีทั้งแบบปากเรียบ ผายโค้งเข้า และตกแต่งให้เป็นรูปโค้งรูปเว้าอย่างสวยงามหรูหรา มีทั้งลายนูน ลายขุด เป็นลายหลากหลาย เช่น ลายครึ่งวงกลม ลายขมวด ลายกันหอย ลายเปลวไฟ ลายรูปคน สัตว์ ฯลฯ ด้านข้างภาชนะบางแบบทำเป็นหูสำหรับจับยก มีทั้งหูเดี่ยว สองหู หรือสี่หู และยังพบการออกแบบให้หลากหลายออกไปเป็นถ้วย หม้อ ขาม เขี่ยก้น้ำ และขวด รวมไปถึงการออกแบบสำหรับใช้เป็นโกศ (Urns) สำหรับเก็บอัฐิของบรรพชน และภาชนะสำหรับใช้ประกอบในพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น ตะเกียง เป็นต้น

นอกจากนี้ในบริเวณที่พุกอศัยยังค้นพบตุ๊กตาดินเผา “โดกู” เป็นเพศหญิง แสดงอวัยวะเพศ สันนิษฐานว่าคงเป็นรูปเคารพหรืออาจใช้สำหรับบวงสรวงซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ตามความเชื่อของวัฒนธรรมสังคมเกษตรกรรมที่มีการเพาะปลูกเป็นหลักในการยังชีพ มีการค้นพบรูปอวัยวะเพศชายทำด้วยหิน ตั้งอยู่บนแท่งบูชาภายในบ้าน ซึ่งแสดงถึงพลังกำเนิดชีวิต ความมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ และสังคมที่ชายมีบทบาทเป็นผู้นำ งานศิลปะหลายอย่างที่สร้างขึ้นในระยะเวลาสั้นล้วนแสดงออกถึงอิทธิพลทางลัทธิความเชื่อเพิ่มขึ้นจากยุคก่อน

4. โจมงระยะปลาย (Late Jomon) หรือโกกิ (400-300 ปีก่อนคริสตกาล)

เป็นระยะเวลาที่สังคมของมนุษย์ยุคหินในญี่ปุ่นได้พัฒนามาก จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น มีการย้ายถิ่นจากชายฝั่งทะเลแผ่กระจายเข้าไปทั่ว เริ่มมีการประดิษฐ์เรือสำหรับออกไปจับปลาในทะเลที่ไกลออกไปได้ การได้รับอิทธิพลและแบบอย่างจากจีนและเกาหลียิ่งทำให้เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว บ้านเรือนมีการปลูกสร้างอย่างแข็งแรงถาวร จากทรงกลมพัฒนาเป็นแผนผังสี่เหลี่ยม พื้นปูด้วยหิน มีเตาไฟกลางบ้าน วัฒนธรรมแบบชุมชนเริ่มมีจารีตประเพณีเข้ามาเกี่ยวข้อง มีพิธีฝังศพ

มีพิธีกรรมต่าง ๆ โดยพวกพ่อมดหมอผีที่กลายเป็นอีกชนชั้นหนึ่ง มีการแต่งกายและมีอุปกรณ์ทางลัทธิความเชื่อในวิญญานนิยม

ภาชนะเครื่องปั้นดินเผายังเป็นสิ่งสำคัญในยุคนี้ มีการทำขนาดให้เล็กลงบ้าง การออกแบบก็มีการริเริ่มสร้างรูปทรงแปลกตาขึ้น รูปทรงโดยรวมยังคงคล้ายโคมระยากลาง แต่ได้พัฒนาประโยชน์ใช้สอยมากขึ้น เช่น กาน้ำมีพวยยาวที่ใช้ประโยชน์ได้หลากหลายขึ้น ภาชนะบางแบบมีขาสำหรับตั้ง ซึ่งคาดว่าได้รับมาจากเอเชียกลางร่วมด้วย นอกจากนี้ยังมีการทำรูปทรงของภาชนะเลียนแบบธรรมชาติ เช่น น้ำเต้า รูปทรงหอยและเต่า แสดงถึงความชำนาญในการออกแบบและมีมือของช่างในยุคดังกล่าว ที่มีฝีมือดีและคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย ภาชนะสำหรับพิธีกรรมมีบทบาทมากขึ้น นอกจากนี้ยังประดับลวดลายคล้ายกับโคมระยากลาง

ประติมากรรมดินเผา “โดกุ” ที่พบในยุคก่อน ในช่วงโคมระยะปลายก็ยังคงมีอยู่ และมีการเพิ่มแบบแปลก ๆ ขึ้นมาใหม่ เช่น ใบหน้าคล้ายลิง แมว หรือนกฮูก มักเจาะรูเป็นจุกดวงตามีขนาดใหญ่คล้ายดวงตาแมลง ลำตัวอ้วนลำคล้ายหอย แขนสั้น ปากกว้าง หรือไม้ก้ำลำตัวพอมบาง บางตัวแสดงอวัยวะเพศเด่นชัด มีทั้งอากัปกิริยายืนและนั่ง มักใช้ข่มขวัญปีศาจร้ายในการประกอบพิธีกรรม

ต่อมาในยุคยาโยอิ (300 ปีก่อนคริสตกาล-ค.ศ.300) เครื่องปั้นดินเผายุคยาโยอิ (Yayoi Pottery) หรือ ยาโยอิโดกิ (Yayoi Doki, 弥生土器) เป็นเครื่องปั้นดินเผาที่ได้รับการตกแต่งและผลิตอย่างเรียบง่าย ไม่ค่อยมีลวดลาย โดยใช้เทคนิคในการทำแบบเดียวกับที่เคยใช้ในเครื่องปั้นดินเผาโคมระยะ คือสร้างด้วยวิธีกด วิธีขึ้นรูปด้วยมือจากสมัยโคมระยะ และได้พัฒนาขึ้นมากด้วยการริเริ่มทำวิธีปั้นหมุน ซึ่งทั้งสะดวก ง่าย และรวดเร็ว สามารถผลิตได้เป็นจำนวนมากในการสนองความต้องการของชุมชนที่ใหญ่ขึ้น และส่งออกจำหน่ายต่างแดน

ยุคยาโยอิในระยะแรกยังมีการขึ้นรูปด้วยมืออยู่บ้าง แต่ก็มีร่องรอยของการใช้ปั้นหมุน บริเวณคอและปากภาชนะ มีการนำดินดิบไปเผาในเตาเผาที่ให้ความร้อนได้สูงขึ้น ทำให้ได้ผลงานที่มีความแกร่งและผิวสวยงาม การตกแต่งภายนอกนิยมตกแต่งตามแบบอย่างเกาหลี คือใช้หิวชุตขีดเป็นลวดลาย การผลิตก็มุ่งสำหรับชีวิตประจำวัน เช่น ถ้วย ชาม ไห เขียว และฝักปิด ซึ่งคาดว่าได้รับแบบอย่างจากจีนที่เข้ามาในกลางสมัย ส่วนการผลิตเพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมก็ยังคงมีอยู่แม้จำนวนไม่มากเท่า และที่น่าสนใจคือมีการระบายสีวาดเป็นลวดลายด้วยสีแดง ม่วง และขาวร่วมกับลายพื้นเลื้อย ลายน้ำไหล และเส้นดุน เป็นภาพปลา เรือ และกวาง ซึ่งลายเหล่านี้มักพบในภาชนะที่ใช้

ประกอบพิธีกรรม ศูนย์กลางในการผลิตเริ่มขึ้นในเกาะคิวชูก่อน เพราะมีส่วนที่ติดต่อกับเกาหลีได้ง่าย จากนั้นจึงแผ่ขยายออกไปยังเกาะฮอนชู ที่เป็นแหล่งวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุดในสมัยนี้และสมัยต่อมา การผลิตตุ๊กตาดินเผาโตกุหายไป มีการผลิตโถหรือโอ่งขนาดใหญ่ใช้ในการบรรจุศพเกิดขึ้นมาแทน (กำจร สุนพงษ์ศรี, 2551)

พอเข้าสู่ยุคโคะฟุน (ค.ศ.300-710) ศิลปกรรมที่โดดเด่นที่สุด ได้แก่ การสร้างสุสาน ซึ่งมีการทำมาแล้วในสมัยยาโยอิ แต่ในยุคโคะฟุนมีการสร้างอย่างใหญ่โต เป็นสุสานหลวงที่มีขนาดใหญ่ (Imperial Mausolea) มีสุสานที่สำคัญ คือ สุสานของพระเจ้าจักรพรรดิโอจิน (Ojin) แต่สุสานที่มีขนาดใหญ่ที่สุด คือ สุสานของพระเจ้าจักรพรรดินินโตกุ มีการค้นพบตุ๊กตาฮานิวะความสูงเฉลี่ย 38 เซนติเมตร ที่สุสานของพระเจ้าจักรพรรดินินโตกุจำนวนมากถึงราว 17,775 ตัว

ฮานิวะ (埴輪, Haniwa) แปลว่า วงแหวนดิน คือการนำแห่งดินยาวกลมมาขดขึ้นเป็นรูปตุ๊กตา เป็นรูปทรงกระบอก ภายในกลวง มักทำเป็นรูปคนที่มีความคล้ายคนมากกว่าตุ๊กตาโตกุของสมัยโจมงที่มักทำเป็นรูปคนผสมเข้ากับรูปสัตว์หรือแมลง ตุ๊กตาฮานิวะมักทำขึ้นเป็นรูปคนอย่างง่าย ๆ สวมหมวก ใส่เสื้อกางเกง ในท่ายืน มีการตกแต่งระบายสี บริเวณใบหน้าเจาะรูเล็กแสดงถึงดวงตาและปาก ทำเป็นรูปคนอาชีพต่าง ๆ ด้วย เช่น คนเลี้ยงม้า เลี้ยงเหยี่ยว ชาวนา ทหารในชุดเสื้อเกราะ เป็นต้น โดยทำอย่างหยาบ ๆ พอให้รู้เท่านั้น นอกจากนี้ยังมีการทำตุ๊กตาฮานิวะรูปสัตว์ เช่น ไก่ ม้า หมูป่า กวาง รวมไปถึงเรือที่เป็นยานพาหนะสำคัญในช่วงเวลานั้น ซึ่งทั้งหมดมักจะถูกฝังไว้ในใจกลางตรงบริเวณเนินและภายในสุสาน มาจากความเชื่อที่ว่าสิ่งประดิษฐ์เหล่านี้มีชีวิต และสามารถรับใช้ผู้วายชนม์ให้พบกับความสุขความสบาย เป็นความเชื่อในเรื่องโลกหน้า

เครื่องปั้นดินเผายังคงมีความสำคัญในสมัยนี้อยู่ นอกจากกรรมวิธีที่ใช้ปั้นหมุนแล้ว ดินผสมและเตาเผาที่ให้อุณหภูมิสูงถึง 1,200-1,300 องศาเซลเซียส ช่วยเพิ่มความแข็งแกร่งและทำให้ไม่หนาเทอะทะ โดยมีชื่อเรียกว่าเครื่องปั้นดินเผาซุเอะ (須恵器, Sueki) เป็นที่นิยมในหมู่ชนชั้นสูง พบมากในสุสาน มีสีเทาดำ มักใช้ในพิธีกรรม บางแบบมีการประดิษฐ์ตกแต่งหุรหุรา นอกจากนี้ได้มีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาฮาจิ (土師器, Hajiki) ซึ่งเป็นเครื่องปั้นดินเผาญี่ปุ่นหรือเครื่องเคลือบดินเผาที่พัฒนามาจากเครื่องภาชนะดินเผาสมัยยาโยอิ แต่ผลิตด้วยปั้นหมุน มีสีแดง คุณภาพด้อยกว่าแบบซุเอะ ผลิตเพื่อสนองความต้องการของสามัญชน

ต่อมาในสมัยนาระ (ค.ศ.646-794) เป็นช่วงที่รับเอาพุทธศาสนามาจากจีนอย่างมาก โดยพุทธศาสนาที่เข้ามาในญี่ปุ่นล้วนปรับให้เข้ากับเรื่องสันติ ความรักชาติ และสร้างความมั่นคงของราชบัลลังก์ จึงได้รับการอุปถัมภ์อย่างดีจากราชสำนัก ทำให้มีการสร้างวัด ประดิษฐานพระพุทธรูป และเผยแพร่พระคัมภีร์ นอกจากนี้ ประเพณีการฝังศพแบบดั้งเดิมก็ถูกยกเลิก และเปลี่ยนเป็นใช้วิธีเผาศพแบบพุทธศาสนาแทน มีการนำเอาคำสั่งสอนที่ดีของศาสนาขงจื้อ เต๋า และชินโต มาผสมผสานกับพระพุทธรศาสนา จึงกล่าวได้ว่าสมัยนาระเป็นสมัยที่สำคัญของพระพุทธรศาสนา และในยุคสมัยนี้มีเครื่องถ้วยชาที่นำมาเผาและรมควันดำในอุณหภูมิต่ำ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในชื่อ เครื่องปั้นดินเผาโคคุโซคุ (黒色土器, Kokushoku-Doki)

สมัยมูโรมาจิ (ค.ศ.1333-1568) ศิลปะเครื่องเคลือบดินเผายังคงเป็นงานศิลปะประยุกต์ที่สำคัญอยู่เช่นเดิม สืบเนื่องมาจากเกิดความนิยมในการทำพิธีชงชา ซึ่งทำกันในวัดเซน มีสถานที่เฉพาะมีเครื่องมือเครื่องใช้ในการดื่มชา เช่น ถ้วยชาและบ้านชาเป็นอุปกรณ์สำคัญ ดังนั้น จึงมีการทำภาชนะดังกล่าวขึ้นที่เรียกว่า “ราคุ” และในยุคนี้คาดว่าโซกุนอาชิคางะ โยชิมาสะ (Ashikaga Yoshimasa) ซึ่งเป็นโซกุนที่ได้รับยกย่องในฐานะผู้อุปถัมภ์ศาสนาและศิลปินวัฒนธรรมคนสำคัญในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น ได้ส่งถ้วยชาที่แตกแล้วไปซ่อมที่ประเทศจีน แต่เมื่อจีนส่งถ้วยชาที่ซ่อมแล้วกลับมาที่ญี่ปุ่น พบว่าถ้วยชานั้นถูกซ่อมมาอย่างไม่สวยงามนักด้วยการใช้ลวดเย็บปะมาตามรอยแตกของถ้วยชา ช่างฝีมือญี่ปุ่นจึงนำกลับมาซ่อมให้ดีขึ้นเสมือนเป็นถ้วยชาใบใหม่ และถือกำเนิดเทคนิคคินสึ

คินสึ (金継ぎ, Kintsugi) มาจากคำว่า คิน (金, Kin) ที่แปลว่าทองคำ และคำว่า สึ (継ぎ, Tsugi) ที่แปลว่า ผูกหรือรวมกัน เป็นเทคนิคศิลปะแบบโบราณที่สะท้อนแนวคิดวะบิซะบิได้เป็นอย่างดี โดยเป็นการซ่อมแซมเครื่องดินเผาหรือเซรามิกโดยการนำครั่งหรือ “อูรูชิ (Urushi)” ผสมกับผงทองคำ ผงเงิน หรือผงทองคำขาวมาผสมรอยแตกร้าวของภาชนะนั้นๆ เกิดเป็นความงามอีกรูปแบบที่มาจากความบอบสลายของวัตถุ

ประวัติความเป็นมาของคินสึ เริ่มมาตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 15 โซกุนอาชิคางะ โยชิมาสะ (Ashikaga Yoshimasa) ส่งถ้วยชาที่แตกแล้วไปซ่อมที่จีน เมื่อจีนส่งถ้วยชาที่ซ่อมแล้วกลับมาที่ญี่ปุ่น พบว่าถ้วยชานั้นถูกซ่อมมาอย่างไม่สวยงามนักด้วยการใช้ลวดเย็บปะมาตามรอยแตกของถ้วยชา ช่างฝีมือญี่ปุ่นจึงนำกลับมาซ่อมให้ดีขึ้นเสมือนเป็นถ้วยชาใบใหม่ และถือกำเนิดเทคนิคคินสึ

นอกจากนี้ คินสิจิปรัชญาการซ่อมแซมภาชนะที่แตกบิ่นเสียหายด้วยรักทองของชาวญี่ปุ่น ก็ยังเชื่อกันว่า “ถ้วยชามที่แตกบิ่นนั้นไม่ควรทิ้งขว้าง แต่ควรซ่อมมันด้วยรักทอง” เพื่อให้ภาชนะเหล่านั้นกลับคืนมามีชีวิตอีกครั้งหนึ่ง ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกคนล้วนหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดทางใจไม่พ้น เช่น การต้องสูญเสียผู้เป็นที่รักหรือสิ่งที่เป็นที่รัก เผชิญกับอาการเจ็บป่วยร้ายแรง หรืออุบัติเหตุที่ส่งผลต่อชีวิต แม้แต่ความเจ็บปวดที่ต่อเนื่องมาจากอดีต อย่างการถูกทำร้ายจิตใจในวัยเด็ก เป็นต้น ซึ่งบาดแผลทางใจเหล่านี้ควรได้รับการเยียวยาและสมานให้กลับมาดีดังเดิม ดังนั้น ปรัชญา คินสิจิจึงถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อ ซ่อมแซมบาดแผลทางใจที่หนักหนาและค้างคา เพื่อที่เราจะได้กลับมาใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขมากขึ้นยิ่งกว่าเดิม (Thomas Navarro, 2562: คินสิจิ ความงามของบาดแผลแห่งชีวิต)

สมัยอะสึจิ-โมโมยามะ (ค.ศ.1568-1600) สมัยนี้เป็นยุคสมัยแห่งนักรบ คล้ายกับสังคมสมัยคามาคูระ แต่กลับนิยมชมชอบความหรูหราโอ้อ่า ดังนั้นเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันและสิ่งประดับจึงทำอย่างพิถีพิถัน คุณภาพสูงทั้งวัสดุและการออกแบบ เช่น ชุดโต๊ะ จาน และของใช้อื่น ๆ สร้างอย่างสวยงามด้วยวิธีการทำแบบมากิเอะ (蒔絵, Maki-e) หรืองานเครื่องรัก ทารักสีดำ ถมหรือเขียนลายทองเป็นลวดลายดอกไม้ ถือเป็นเครื่องรักชั้นสูง และได้พัฒนาต่อเป็น โคไตจิ มากิเอะ (高台寺蒔絵, Kodaiji Maki-e) ที่มีจุดเด่นในการใช้สีทอง สีแดง และสีน้ำเงิน เป็นลวดลายที่อ่อนหวาน นุ่มนวล

พิธีชงชา หรือวิถีแห่งชา (茶道, Sado or The Way of Tea) เป็นพิธีกรรมที่พิเศษและมีการปฏิบัติกันอย่างมีพิธีรีตองโดยเฉพาะของชาวญี่ปุ่น คาดว่าได้นำมาจากจีนตั้งแต่ครั้งสมัยเฮอัน แล้วเป็นที่นิยมเรื่อยมาจนริเริ่มมีพิธีกรรมเกี่ยวกับชาในสมัยมูโรมาจิ พอถึงสมัยอะสึจิ-โมโมยามะ การทำพิธีชงชาและดื่มชามีกฎเกณฑ์และระเบียบชัดเจนยิ่งขึ้น และสำหรับอุปกรณ์สำคัญในพิธีคือเหยือกกาหรือป้านชาและถ้วย ได้มีการให้โชจิโร่ (Chojiro, ค.ศ.1516-1592) ซึ่งเป็นช่างทำกระเบื้องมุงหลังคา ผลิตเครื่องถ้วยแบบบราคุ โดยเขาสร้างเครื่องถ้วยพร้อมกาให้ดูธรรมดา เคลือบและมีรูปทรงแบบธรรมดา และต้องสมดุล มีความสัมพันธ์กับทุกสิ่งทุกอย่างในพิธี นอกจากนี้โชจิโร่ยังได้สร้างเครื่องเคลือบดินเผาแบบบราคุขึ้นเป็นต้นแบบชื่อว่า “คัตสึจิชิ” ไว้เป็นตัวอย่างด้วย

สมัยเอโดะ (ค.ศ.1600(1615)-1868) จากความนิยมดื่มชาและพิธีชงชาที่เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายในสมัยเอโดะ ช่วยให้เกิดการผลิตเครื่องเคลือบดินเผาเจริญเติบโตขึ้นมาก โรงงานผลิตที่ย่านเซโตะ นับเป็นโรงงานผลิตเครื่องเคลือบที่มีชื่อเสียง สามารถผลิตผลงานแบบชินโตะ (Shinto)

ที่มีการตกแต่งคล้ายกับภาพวาดลัทธินามธรรม (Abstract Art) ในสมัยปัจจุบัน มีการเผาและเคลือบให้เกิดรอยลาน (Crackle) สีแดง เคลือบด้วยน้ำเคลือบใส เช่นเดียวกับแบบโอริเบะที่มีชื่อของสมัยก่อน เครื่องแบบ รากุ “ฟูจิซัง” ที่โคเอทสึสร้างขึ้นก็เป็นที่นิยมสูงสุด นอกจากนี้ ถ้วยชาชื่อ “บุกาโอะ” ของเคนซันของสกุลช่างโครินที่มีสีน้ำตาล ดำ เขียว และขาว มีการวาดระบายตกแต่งเป็น คนและต้นไม้ทำลวดลายดอกไม้ให้ดูนูนเด่น บางแบบมีการเขียนบทกลอนด้วย

เครื่องเคลือบดินเผาชนิดพอร์ซเลน (Porcelain) ซึ่งมีเนื้อบางและแกร่ง จัดเป็นเครื่องเคลือบชนิดพิเศษ ในประเทศไทยเรียกว่าเครื่องถ้วยเปลือกไข่ ใช้ดินพิเศษเฉพาะ นำไปเผาไฟแรงสูงกว่า 300 องศาเซลเซียส มีราคาแพงที่สุด แต่เดิมนำเข้าจากจีน ต่อมาในสมัยนี้ช่างชาวญี่ปุ่นที่อาริตะสามารถสร้างเลียนแบบถ้วยของจีนได้ จึงทำให้ที่นี่เป็นแหล่งผลิตสำคัญ และในสมัยนั้นเอง ชากากิเอตะ กากิเอมอน ก็ได้พบวิธีเขียนลายคล้ายลงยาสี ทำให้เครื่องเคลือบดินเผาแบบพอร์ซเลนมีชื่อเสียงยิ่งขึ้น พ่อค้าชาวตะวันตกนิยมว่าจ้างให้ทำแบบระบายสีน้ำเงิน-ขาวที่เรียกว่าอิมาริ ไปขายในยุโรปเช่นเดียวกับแบบกากิเอมอนที่เลียนแบบจีน

ในสมัยเอโดะพบศิลปินที่มีความเกี่ยวข้องและมีชื่อเสียงในด้านการทำเครื่องเซรามิก ได้แก่ ฮอนอะมิ โคเอทสึ (Honami Koetsu, ค.ศ.1558-1637) ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นผู้วางรากฐานให้กับสกุลช่างโคริน เป็นบัณฑิตผู้รอบรู้ทั้งในฐานะจิตรกร นักเขียนอักษรวิจิตรฝีมือเยี่ยม และมันทนาการ มาจากตระกูลชนชั้นสูง มีฐานะมั่งคั่ง ตระกูลของเขามีชื่อเสียงมากในการสะสมดาบซามูไร ในปี ค.ศ.1615 โชกุนอิเอยาสุขอให้เขาก่อตั้งชุมชนช่างฝีมือให้กับวัดพุทธนิกายนิชิเรน ให้เป็นแหล่งผลิตผลงานชนิดต่าง ๆ ให้ถึงระดับขั้นประณีตศิลป์ เพราะเห็นว่านอกจากมีความรู้ความสามารถในการบริหารแล้วยังมีความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ทางศิลปะอย่างดีเยี่ยม เพื่อนำมาสอนอบรมและสร้างช่างฝีมือระดับสูงทั้งทางเครื่องรัก เครื่องเคลือบดินเผา งานจิตรกรรมทั้งระดับวิจิตรศิลป์และจิตรกรรมตกแต่ง มีการเรียนการสอนและปฏิบัติอย่างมีระบบ นอกจากนี้ยังมีการสอนจัดสวน การเขียนบทกวีนิพนธ์ และพิธีชงชาด้วย กล่าวได้ว่าแทบไม่มีงานศิลปะประเภทใดเหลือรอดไปจากอิทธิพลของโคเอทสึ

นอกจากนี้โคเอทสึยังสร้างงานจิตรกรรม จัดพิมพ์รวบรวมลายมือในการเขียนอักษรวิจิตรไว้หลายเล่มด้วยกระดาษพิเศษที่ผลิตเลียนตามแบบโบราณสมัยเฮอันรวมถึงพิมพ์ตัวละครสำหรับละครโนอีกด้วย ชุมชนศิลปะที่โคเอทสึสร้างขึ้นไม่ได้มีแต่คนระดับศิลปินเท่านั้น หากยังมีช่างทำกระดาษ ช่างรัก ช่างทำพุกันและช่างฝีมือสาขาต่าง ๆ อย่างครบครัน ช่างเหล่านี้ต่างนำความคิด

จินตนาการของเขาที่เป็นนามธรรมสร้างให้ปรากฏเป็นรูปธรรมที่มีคุณภาพหรือเลิศ เช่น กล่องสำหรับใส่อุปกรณ์เครื่องเขียนมีอักษรวิจิตรเชิงกวีนิพนธ์แบบวาเกะจากบทนิพนธ์ของเขาประดับอย่างสวยงาม

ในฐานะผู้เชี่ยวชาญพิธีชงชา โคเอทสึริเริ่มสร้างเครื่องถ้วยและบ้านหรือกาซารากุแบบฟูจิซัง (Fujisan) ด้วยตนเองหลายชิ้น โดยนำแรงบันดาลใจจากภูเขาไฟฟูจิให้มีความสวย เรียบง่ายและบริสุทธิ์ มีคุณภาพและคุณค่าเทียบเท่ากับผลงานของช่างปั้นโซจิโรและช่างฟุรุตะ โอริเบะเลยทีเดียวน

เครื่องปั้นดินเผาของญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลจากเครื่องปั้นดินเผาจีนและเครื่องปั้นดินเผาเกาหลี โดยญี่ปุ่นได้ปรับเปลี่ยนจากต้นแบบของจีนและเกาหลีให้กลายเป็นผลงานของญี่ปุ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความโดดเด่นด้วยความเรียบง่ายไม่มีการตกแต่งในรายละเอียดมากนัก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเครื่องปั้นดินเผาที่ใช้สีเอิร์ธโทนที่ไม่ฉูดฉาด เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนานิกายเซนซึ่งเข้ามาในประเทศญี่ปุ่นในช่วงยุคนาระ

นอกจากนี้เครื่องปั้นดินเผาหลายชิ้นยังเกี่ยวข้องกับพิธีชงชาของญี่ปุ่นและรวมเอาหลักความงามของวะบิซะบิ (Wabi-Sabi) ความงามในอีกด้านหนึ่งคือเครื่องปั้นดินเผาราคู ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องถ้วยชาม หรือถ้วยชาซึ่งมีสีสันสดใส มักทำด้วยกระเบื้องเคลือบ มีการตกแต่งที่สลบซับซ้อนแต่ก็สมดุล ซึ่งพัฒนามาจากรูปแบบเครื่องลายครามจีนในลักษณะที่แตกต่างออกไป

วะบิซะบิ (Wabi-Sabi 侘寂) คือปรัชญาญี่ปุ่นที่โอบรับความไม่สมบูรณ์แบบ มีตำหนิ และร่องรอยอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาของทุกสิ่ง โดยมีรากฐานมาจากความเข้าใจในธรรมชาติของพุทธศาสนาแบบเซน ซึ่งสะท้อนผ่านสถาปัตยกรรมและหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับพิธีชงชาของชาวญี่ปุ่น อันได้แก่ เรือนชงชา ซึ่งสร้างจากวัสดุที่ไม่คงทนถาวร และถูกออกแบบให้ทุกคนต้องคลานด้วยมือและเข่าเป็นแถวเดียวเข้าไป ด้วยความสงบและเสมอภาคกัน (ปอ เปรมสารานู, 2561: ออนไลน์)

คำว่า “วะบิซะบิ” มาจากการนำคำว่า “วะบิ” และ “ซะบิ” มารวมกัน โดยคำว่า “วะบิ” (เขียนได้สองแบบว่า 侘 หรือ 侘び) แปลว่า “รสชาติอ่อน ๆ “ มีรากศัพท์เชื่อมโยงกับความยากจนขาดแคลน และสิ้นหวัง คำกริยาว่า วะบิรุ (侘びる แปลว่ากลุ้มใจ เศร้าใจ) และคุณศัพท์คำว่า วะบิชิอิ (侘しゝ แปลว่า น่าเวทนา เปลา่เปลี่ยว และยากแค้น) (Beth Kempton, 2563)

วะบิ มีนัยยะถึงความสงบนิ่ง เหมือนอากาศลอยอยู่เหนือความเป็นไปทางโลก คือการยอมรับความเป็นจริง เมื่อเข้าใจอย่างลึกซึ้งแล้ว สิ่งก็ตามมาก็ทำให้เรารู้ว่า ไม่ว่าสถานการณ์ในชีวิตจะเป็นเช่นไร ย่อมมีความงามซ่อนอยู่ ณ ที่แห่งใดสักแห่งเสมอ

วะบิ ยังสามารถใช้อธิบายความรู้สึกที่เกิดจากการรับรู้ความงามในความเรียบง่าย คือความรู้สึกพึงพอใจอย่างเงียบ ๆ หลุดพ้นจากกับดักของโลกวัตถุนิยมภายนอก เมื่อเวลาผ่านไปนานารสนิยมของผู้คนเปลี่ยนแปลงไปมีเครื่องใช้และภาชนะสวยงามมากมายสำหรับพิธีชงชา แต่อุดมคติของ วะบิ ก็ยังคงฝังลึกเป็นส่วนหนึ่งของปรัชญาแห่งชาติของญี่ปุ่น

ท้ายที่สุด วะบิ คือชุดความคิดที่ยกย่องความอ่อนน้อมถ่อมตน ความเรียบง่าย และความประหยัดต่อตอบม ว่าเป็นหนทางสู่ความสงบสุขและความพึงพอใจในตัวเอง จิตวิญญาณของวะบิ เชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งกับความคิดที่ว่า ความต้องการที่แท้จริงของเราคือ ความเรียบง่าย การถ่อมตัว และชื่นชมยินดีกับความงามที่มีอยู่แล้วในตัวตนอย่างที่เราเป็น

ส่วนคำว่า “ชะบิ” (เขียนว่า 寂 หรือ 寂び) แปลว่า “คร่ำคร่า ดูเก่าแก่และความเรียบหรู” ตัวอักษรเดียวกันนี้แปลได้อีกความหมายว่า “ความสุขสงบ” คำคุณศัพท์ ชะบิชิอิ (寂し) หมายความว่า “โดดเดี่ยว” “เปลี่ยวเหงา” หรือ “สันโดษ” แก่นแท้ของชะบิแทรกซึมอยู่ในบทกวีไฮกุ ของมัตสึโอะ บาโซ ที่เขียนขึ้นในศตวรรษที่สิบเจ็ด และยังคงดงามตราตรึงอยู่ในใจของผู้คนทั่วโลก

คำกริยา ชะบิรุ (錆びる) ถึงแม้จะเขียนต่างกัน แต่ก็อ่านออกเสียงเหมือนกัน หมายความว่า “ขึ้นสนิม ผุพัง” รวมไปถึงการมีอายุอานามมากขึ้น เพิ่มรสชาติให้สลบซบซึ้งยิ่งขึ้น

เมื่อเวลาผ่านไปคำว่า ชะบิ ถูกนำมาใช้สื่อถึงความงามอันล้ำลึกและสงบสุขที่เกิดขึ้นจากเวลาที่ผ่านไป เราเห็นได้ด้วยสายตาว่ามันเก่าคร่ำคร่า ผ่านฝนผ่านหนาว หมองหม่นและกลายเป็นสัญลักษณ์ของวัตถุโบราณ

ชะบิ เป็นสภาวะที่กาลเวลาทำให้เกิด หากใช้เกิดจากน้ำมือมนุษย์ แม้ว่าในหลาย ๆ กรณีใช้อธิบายคุณภาพของงานทำมืออันพิถีพิถัน มันให้คุณค่ากับความงามที่กลั่นออกมาจากกาลเวลา คือความงามที่ค่อย ๆ เผยออกมาหลังจากการใช้งานไปซักระยะหนึ่งจนผุกร่อน เช่น โต๊ะครัวในบ้านชนบทที่ผ่านการใช้งานมานานจนเนื้อไม้เก่าเรียบเป็นมัน จึงกล่าวได้ว่า ชะบิ คือความงามที่เตือนใจให้เราเชื่อมโยงกับอดีตมองเห็นวิถีชีวิตตามธรรมชาติและเห็นความตายที่รออยู่เบื้องหน้า

โดยสรุปแล้ว วะบิชะบิ คือการตอบสนองของปัญญาญาณต่อความงามที่สะท้อนให้เห็นธรรมชาติที่แท้จริงของชีวิต เป็นการยอมรับและชื่นชมต่อธรรมชาติของสรรพสิ่งที่ล้วนไม่เที่ยง ไม่สมบูรณ์ไม่เสร็จสิ้นอีกทั้งเป็นการรับรู้ถึงคุณค่าของความเรียบง่ายความเลิ่กช้าและการดำเนินชีวิตไปตามธรรมชาติ

จะเห็นได้ว่ายุคที่เครื่องปั้นดินเผามีความเจริญรุ่งเรือง ได้แก่ ในสมัยมูโรมาจิเรื่อยมาจนถึงยุคเอโดะ ทั้งยังมีส่วนที่สอดคล้องเกี่ยวกับเรื่องวิธีการซ่อมภาชนะเครื่องปั้นดินเผาแบบคินสึปรากฏในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 15 รวมไปถึงพิธีชงชาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวคิดวะปิชะบิและมีความเจริญรุ่งเรืองในช่วงยุคสมัยเดียวกัน ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความเชื่อมโยงกันระหว่างศิลปะและความเชื่อทางศาสนาในการดำเนินชีวิต และมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เพื่อให้เข้าใจมากยิ่งขึ้นและเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจเช่นกัน

คำถามวิจัย

1. แนวคิดที่พบในเครื่องปั้นดินเผาเซรามิกของญี่ปุ่นคืออะไร
2. ความแตกต่างระหว่างแนวคิดคินสึและวะปิชะบิมีอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวคิดคินสึและวะปิชะบิผ่านการศึกษาเครื่องปั้นดินเผาและเซรามิกของญี่ปุ่น
2. เพื่อศึกษาความเป็นมาของการซ่อมแซมเครื่องปั้นดินเผาและเซรามิกญี่ปุ่นด้วยวิธีการคินสึ
3. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของเครื่องปั้นดินเผาในประเทศญี่ปุ่น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เข้าใจปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังของการซ่อมแซมชิ้นงานที่แตกหักด้วยวิธีการคินสึ
2. เข้าใจถึงชีวิตที่ไม่แน่นอนและสามารถเยียวยาจิตใจของตัวเองได้หลังจากพบอุปสรรคหรือปัญหา
3. เข้าใจประวัติศาสตร์ของเครื่องปั้นดินเผาและเซรามิก
4. เข้าใจขั้นตอนในการซ่อมแซมด้วยวิธีคินสึ และสามารถนำมาใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาประวัติความเป็นมาของเครื่องปั้นดินเผาและเซรามิกญี่ปุ่น ศึกษาแนวคิดคินสึและวะปิชะบิที่สะท้อนถึงแนวคิดทางปรัชญาในการดำเนินชีวิต โดยศึกษาในช่วงยุคมูโรมาจิจนถึงยุคเอโดะเป็นหลัก รวมถึงการนำแนวคิดมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

วิธีการศึกษา

1. กำหนดหัวข้อและประเด็นที่ต้องการศึกษา
2. เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อในการวิจัย
3. ศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของเครื่องปั้นดินเผาและเซรามิกญี่ปุ่น
4. ศึกษาวิธีการซ่อมแซมเครื่องปั้นดินเผาและเซรามิกญี่ปุ่นด้วยวิธีการคินสิจิ
5. วิเคราะห์เหตุผลในการซ่อมแซมที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญา
6. รวบรวมข้อมูลและสรุปเรื่องในรูปแบบบทความวิจัย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่ใช้เป็นกรอบความคิดที่ใช้วิจัย ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเครื่องปั้นดินเผาญี่ปุ่น เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดคินสิจิ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดวะบิชะบิ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเครื่องปั้นดินเผาญี่ปุ่น

กัจจกร สุนพงษ์ศรี (2551) เขียนหนังสือ “ประวัติศาสตร์ศิลปะญี่ปุ่น” โดยเล่าเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่นอย่างละเอียด เริ่มตั้งแต่สภาพภูมิศาสตร์ ศาสนาและลัทธิความเชื่อ และมุ่งเน้นไปยังส่วนของศิลปะญี่ปุ่นเป็นสำคัญ

ประวัติศาสตร์ศิลปะญี่ปุ่น แบ่งออกเป็น 3 ยุคด้วยกัน ได้แก่ ยุคก่อนประวัติศาสตร์ (Prehistoric Age) ยุคประวัติศาสตร์ (Historic Age) และยุคสมัยใหม่ (Modern Age)

ยุคก่อนประวัติศาสตร์ (Prehistoric Age) แบ่งออกเป็น 4 สมัย ดังนี้ สมัยหิน (Pre-Pottery Microlithic Period) สมัยโจมง (Jomon Period) สมัยยาโยอิ (Yayoi Period) สมัยโคฟูน (Kofun Period)

ยุคประวัติศาสตร์ (Historic Age) แบ่งออกเป็น 7 สมัย ดังนี้ สมัยอาสึกะ (Asuka Period) สมัยนาระ (Nara Period) สมัยเฮอัน (Heian Period) สมัยคามาคุระ (Kamakura Period) สมัยมุโระมาจิ (Muromachi Period) สมัยอะสึจิ-โมโมยามะ (Momoyama Period) สมัยเอโดะ (Edo Period)

ยุคสมัยใหม่ (Modern Age) ประกอบด้วย สมัยเมจิ (Meiji Period) สมัยไทโช (Taisho Period) สมัยโชวะ (Showa Period) สมัยเฮเซ (Heisei Period)

โดยหนังสือเล่มนี้ได้เล่าถึงประวัติความเป็นมาของเครื่องปั้นดินเผาและเครื่องเซรามิกในยุคต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับงานวิจัยดังนี้

สมัยมูโรมาจิ (ค.ศ.1333-1568) ศิลปะเครื่องเคลือบดินเผายังคงเป็นงานศิลปะประยุกต์ที่สำคัญอยู่เช่นเดิม สืบเนื่องมาจากเกิดความนิยมในการทำพิธีชงชา ซึ่งทำกันในวัดเซน มีสถานที่เฉพาะมีเครื่องมือเครื่องใช้ในการดื่มชา เช่น ถ้วยชาและป้านชาเป็นอุปกรณ์สำคัญ ดังนั้น จึงมีการทำภาชนะดังกล่าวขึ้นที่เรียกว่า “รากุ” และในยุคนี้คาดว่าโชกุนอาชิกางะ โยชิมาสะ (Ashikaga Yoshimasa) ซึ่งเป็นโชกุนที่ได้รับยกย่องในฐานะผู้อุปถัมภ์ศาสนาและศิลปวัฒนธรรมคนสำคัญในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น ได้ส่งถ้วยชาที่แตกแล้วไปซ่อมที่ประเทศจีน แต่เมื่อจีนส่งถ้วยชาที่ซ่อมแล้วกลับมาที่ญี่ปุ่น พบว่าถ้วยชานั้นถูกซ่อมมาอย่างไม่สวยงามนักด้วยการใช้ลวดเย็บปะมาตามรอยแตกของถ้วยชา ช่างฝีมือญี่ปุ่นจึงนำกลับมาซ่อมให้ดีขึ้นเสมือนเป็นถ้วยชาใบใหม่ และถือกำเนิดเทคนิคคินสิจิ

คินสิจิ (金継ぎ, Kintsugi) มาจากคำว่า คิน (Kin) ที่แปลว่าทองคำ และคำว่า สิจิ (Tsugi) ที่แปลว่า ผูก ร่วมกัน เป็นเทคนิคศิลปะแบบโบราณที่สะท้อนแนวคิดวะบิซะบิได้เป็นอย่างดี โดยเป็นการซ่อมแซมเครื่องดินเผาหรือเซรามิกโดยการนำครั่งหรือ “อูรูชิ (Urushi)” ผสมกับผงทองคำ ผงเงิน หรือผงทองคำขาวมาผสมรอยแตกแล้วของภาชนะนั้น ๆ เกิดเป็นความงามอีกรูปแบบที่มาจากความบอบสลายของวัตถุ

ประวัติความเป็นมาของคินสิจิ เริ่มมาตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 15 โชกุนอาชิกางะ โยชิมาสะ (Ashikaga Yoshimasa) ส่งถ้วยชาที่แตกแล้วไปซ่อมที่จีน เมื่อจีนส่งถ้วยชาที่ซ่อมแล้วกลับมาที่ญี่ปุ่น พบว่าถ้วยชานั้นถูกซ่อมมาอย่างไม่สวยงามนักด้วยการใช้ลวดเย็บปะมาตามรอยแตกของถ้วยชา ช่างฝีมือญี่ปุ่นจึงนำกลับมาซ่อมให้ดีขึ้นเสมือนเป็นถ้วยชาใบใหม่ และถือกำเนิดเทคนิคคินสิจิ

นอกจากนี้ คินสิจิปรัชญาการซ่อมแซมภาชนะที่แตกบิ่นเสียหายด้วยรักทองของชาวญี่ปุ่น ก็ยังเชื่อกันว่า “ถ้วยชามที่แตกบิ่นนั้นไม่ควรทิ้งขว้าง แต่ควรซ่อมมันด้วยรักทอง” เพื่อให้ภาชนะเหล่านั้นกลับคืนมามีชีวิตอีกครั้งหนึ่ง ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกคนล้วนหลีกเลี่ยงหนีความเจ็บปวดทางใจไม่พ้น เช่น การต้องสูญเสียผู้เป็นที่รักหรือสิ่งที่เป็นที่รัก เผชิญกับอาการเจ็บป่วยร้ายแรง หรืออุบัติเหตุที่ส่งผลต่อชีวิต แม้แต่ความเจ็บปวดที่ต่อเนื่องมาจากอดีต อย่างการถูกทำร้ายจิตใจในวัยเด็ก เป็นต้น ซึ่งบาดแผลทางใจเหล่านี้ควรได้รับการเยียวยาและสมานให้กลับมาดีดังเดิม ดังนั้น ปรัชญา คินสิจิจึงถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อซ่อมแซมบาดแผลทางใจที่หนักหนาและค้างคา เพื่อที่เราจะได้กลับมาใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขมากขึ้นยิ่งกว่าเดิม (Thomas Navarro, 2562: คินสิจิ ความงามของบาดแผลแห่งชีวิต)

สมัยอะสึจิ-โมโมยามะ (ค.ศ.1568-1600) สมัยนี้เป็นยุคสมัยแห่งนักรบ คล้ายกับสังคมสมัยคามาคูระ แต่กลับนิยมชมชอบความหรูหราโอ่อ่า ดังนั้นเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันและสิ่งประดับจึงทำอย่างพิถีพิถัน คุณภาพสูงทั้งวัสดุและการออกแบบ เช่น ชูโต๊ะะ จาน และของใช้อื่น ๆ สร้างอย่างสวยงามด้วยวิธีการทำแบบมากิเอะ (蒔絵, Maki-e) หรืองานเครื่องรัก ทารักสีดำ ถมหรือเขียนลายทองเป็นลวดลายดอกไม้ ถือเป็นเครื่องรักชั้นสูง และได้พัฒนาต่อเป็น โคไตจิ มากิเอะ (高台寺蒔絵, Kodaiji Maki-e) ที่มีจุดเด่นในการใช้สีทอง สีแดง และสีน้ำเงิน เป็นลวดลายที่อ่อนหวานนุ่มนวล

พิธีชงชา หรือวิถีแห่งชา (茶道, Sado or The Way of Tea) เป็นพิธีกรรมที่พิเศษและมีการปฏิบัติกันอย่างมีพิธีรีตองโดยเฉพาะของชาวญี่ปุ่น คาดว่าได้นำมาจากจีนตั้งแต่ครั้งสมัยเฮอัน แล้วเป็นที่นิยมเรื่อยมาจนริเริ่มมีพิธีกรรมเกี่ยวกับชาในสมัยมุโรมาจิ พอถึงสมัยอะสึจิ-โมโมยามะ การทำพิธีชงชาและดื่มชามีกฎเกณฑ์และระเบียบชัดเจนยิ่งขึ้น และสำหรับอุปกรณ์สำคัญในพิธีคือเหยือกกาหรือป้านชาและถ้วย ได้มีการให้โชจิโร่ (Chojiro, ค.ศ.1516-1592) ซึ่งเป็นช่างทำกระเบื้องมุงหลังคา ผลิตเครื่องถ้วยแบบบราคุ โดยเขาสร้างเครื่องถ้วยพร้อมกาให้คูธรรมดา เคลือบและมีรูปทรงแบบธรรมดา และต้องสมดุลมีความสัมพันธ์กับทุกสิ่งทุกอย่างในพิธี นอกจากนี้โชจิโร่ยังได้สร้างเครื่องเคลือบดินเผาแบบบราคุขึ้นเป็นต้นแบบชื่อว่า “คัตสึจิชิ” ไว้เป็นตัวอย่างด้วย

สมัยเอโดะ (ค.ศ.1600(1615)-1868) จากความนิยมดื่มชาและพิธีชงชาที่เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายในสมัยเอโดะ ช่วยให้เกิดการผลิตเครื่องเคลือบดินเผาเจริญเติบโตขึ้นมาก โรงงานผลิตที่ย่านเซโตะ นับเป็นโรงงานผลิตเครื่องเคลือบที่มีชื่อเสียง สามารถผลิตผลงานแบบชินโตะ (Shinto) ที่มีการตกแต่งคล้ายกับภาพวาดลัทธินามธรรม (Abstract Art) ในสมัยปัจจุบัน มีการเผาและเคลือบให้เกิดรอยลาน (Crackle) สีแดง เคลือบด้วยน้ำเคลือบใส เช่นเดียวกับแบบโอริเบะที่มีชื่อของสมัยก่อน เครื่องแบบบราคุ “ฟูจิซัง” ที่โคเอทสึสร้างขึ้นก็เป็นที่นิยมสูงสุด นอกจากนี้ถ้วยชาชื่อ “บุกาโอะ” ของเคนซันของสกุลช่างโครินที่มีสีน้ำตาล ดำ เขียว และขาว มีการวาดระบายตกแต่งเป็นคนและต้นไม้ทำลวดลายดอกไม้ให้ดูนูนเด่น บางแบบมีการเขียนบทกลอนด้วย

เครื่องเคลือบดินเผาชนิดพอร์ซเลน (Porcelain) ซึ่งมีเนื้อบางและแกร่ง จัดเป็นเครื่องเคลือบชนิดพิเศษ ในประเทศไทยเรียกว่าเครื่องถ้วยเปลือกไข่ ใช้ดินพิเศษเฉพาะ นำไปเผาไฟแรงสูงกว่า 300 องศาเซลเซียส มีราคาแพงที่สุด แต่เดิมนำเข้าจากจีน ต่อมาในสมัยนี้ช่างชาวญี่ปุ่นที่อาริตะสามารถสร้างเลียนแบบได้ จึงทำให้ที่นี่เป็นแหล่งผลิตสำคัญ และในสมัยนั้นเอง ชากาอิตะ กากิเอมอน

ได้พบวิธีเขียนลายคล้ายลงยาสี ทำให้มีชื่อเสียงยิ่งขึ้น พ่อค้าชาวต่างชาตินิยมว่าจ้างให้ทำแบบระบายสีน้ำเงิน-ขาวที่เรียกว่าอิมาริ ไปขายในยุโรปเช่นเดียวกับแบบกากิเอมอนที่เลียนแบบจีน นับเป็นสินค้าขายดี

ในสมัยเอโดะพบศิลปินที่มีความเกี่ยวข้องและมีชื่อเสียงในด้านการทำเครื่องเซรามิก ได้แก่ ฮอนนะมิ โคเอทสึ (Honnami Koetsu, ค.ศ.1558-1637) ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นผู้วางรากฐานให้กับสกุลช่างโคริน เป็นบัณฑิตผู้รอบรู้ทั้งในฐานะจิตรกร นักเขียนอักษรวิจิตรฝีมือเยี่ยม และมณฑนากร มาจากตระกูลชนชั้นสูง มีฐานะมั่งคั่ง ตระกูลของเขามีชื่อเสียงมากในการสะสมดาบซามูไร ในปี ค.ศ.1615 โชกุนอียาสุขอให้เขาก่อตั้งชุมชนช่างฝีมือให้กับวัดพุทธนิกายนิชิเรน ให้เป็นแหล่งผลิตผลงานชนิดต่าง ๆ ให้ถึงระดับชั้นประณีตศิลป์ เพราะเห็นว่านอกจากมีความรู้ความสามารถในการบริหารแล้วยังมีความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ทางศิลปะอย่างดีเยี่ยม เพื่อนำมาสอนอบรมและสร้างช่างฝีมือระดับสูงทั้งทางเครื่องรัก เครื่องเคลือบดินเผา งานจิตรกรรมทั้งระดับวิจิตรศิลป์และจิตรกรรมตกแต่ง มีการเรียนการสอนและปฏิบัติอย่างมีระบบ นอกจากนี้ยังมีการสอนจัดสวน การเขียนบทกวีนิพนธ์ และพิธีชงชาด้วย กล่าวได้ว่าแทบไม่มีงานศิลปะประเภทใดเหลือรอดไปจากอิทธิพลของโคเอทสึ

นอกจากนี้โคเอทสึยังสร้างงานจิตรกรรม จัดพิมพ์รวบรวมลายมือในการเขียนอักษรวิจิตรไว้หลายเล่มด้วยกระดาษพิเศษที่ผลิตเลียนตามแบบโบราณสมัยเฮอันรวมถึงพิมพ์ตัวละครสำหรับละครโนอีกด้วย ชุมชนศิลปะที่โคเอทสึสร้างขึ้นไม่ได้มีแต่คนระดับศิลปินเท่านั้น หากยังมีช่างทำกระดาษ ช่างรัก ช่างทำพู่กันและช่างฝีมือสาขาต่าง ๆ อย่างครบครัน ช่างเหล่านี้ต่างนำความคิดจินตนาการของเขาที่เป็นนามธรรมสร้างให้ปรากฏเป็นรูปธรรมที่มีคุณภาพหรือเลิศ เช่น กล่องสำหรับใส่อุปกรณ์เครื่องเขียนมีอักษรวิจิตรเชิงกวีนิพนธ์แบบวากะจากบทนิพนธ์ของเขาประดับอย่างสวยงาม

ในฐานะผู้เชี่ยวชาญพิธีชงชา โคเอทสึริเริ่มสร้างเครื่องถ้วยและป้านหรือกาชารากุแบบฟูจิซัง (Fujisan) ด้วยตนเองหลายชิ้น โดยนำแรงบันดาลใจจากภูเขาไฟฟูจิให้มีความสวย เรียบง่ายและบริสุทธิ์ มีคุณภาพและคุณค่าเทียบเท่ากับผลงานของช่างปั้นโซจิโรและช่างฟุรุตะ โอริเบะเลยทีเดียว

SilkTork (2564) เขียนบทความเรื่อง “เครื่องปั้นดินเผาและเครื่องลายครามของญี่ปุ่น” โดยกล่าวถึงเครื่องปั้นดินเผาของญี่ปุ่นตั้งแต่สมัยยุคโจมงที่มีการค้นพบเครื่องปั้นดินเผาเป็นครั้งแรกมาจนถึงยุคปัจจุบัน

เครื่องปั้นดินเผาและเครื่องเคลือบดินเผา เป็นงานฝีมือและรูปแบบศิลปะที่เก่าแก่ที่สุดของญี่ปุ่นซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยยุคหินใหม่ มีบทบาทในชีวิตความเป็นอยู่ของชาวญี่ปุ่นนับตั้งแต่ยุคโจมง เครื่องปั้นดินเผายุคโจมง (Jomon Pottery) หรือ โจมงโดกิ (Jomon Doki, 縄文土器) เป็นรูปแบบหนึ่งของเครื่องปั้นดินเผาที่เป็นเครื่องเคลือบโบราณ ซึ่งสร้างขึ้นระหว่างยุคโจมงในญี่ปุ่น คำว่า “โจมง” (Jomon, 縄文) นั้น แปลว่า “ลายเป็นเชือก” (Rope-patterned) ในภาษาญี่ปุ่น อันสื่อถึงลวดลายที่ใช้เชือกกดลงไปบนดินเหนียวและนำไปเผาในกองไฟ ภาชนะดินเผาโบราณนี้ได้รับการยอมรับทั่วไปว่าเป็นเครื่องปั้นดินเผาที่เก่าแก่ที่สุดในโลก

ถัดมาในยุคยาโยอิ เครื่องปั้นดินเผายุคยาโยอิ (Yayoi Pottery) หรือ ยาโยอิโดกิ (Yayoi Doki, 弥生土器) ได้รับการตกแต่งและผลิตอย่างเรียบง่าย คือ เป็นเครื่องปั้นดินเผาที่ไม่ค่อยมีลวดลาย โดยใช้เทคนิคในการทำแบบเดียวกับที่เคยใช้ในเครื่องปั้นดินเผาโจมง

พอเข้าสู่ยุคโคะฟุน ได้มีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาฮาจิ (土師器, Hajiki) ขึ้น ซึ่งเป็นเครื่องปั้นดินเผาญี่ปุ่นหรือเครื่องเคลือบดินเผาที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางพิธีกรรมและอื่น ๆ ดังจะเห็นได้ในสุสานญี่ปุ่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักฐานทางโบราณคดี ต่อมาในสมัยนารา เครื่องถ้วยฮาจิมักถูกเผาและรมควันดำในอุณหภูมิต่ำ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในชื่อ เครื่องปั้นดินเผาโคคุโซคุ (黒色土器, Kokushoku-Doki)

ญี่ปุ่นมีเครื่องเซรามิกที่โดดเด่นจำนวนมาก และศิลปินช่างปั้นดินเผาบางคนก็มีชื่อเสียงมาก เช่น ฮอนอะมิ โคเอ็ตสึ (Honami Koetsu) โอคาตะ เคนซัง (Okata Kensan) และอาโอกิ โมคุเบย์ (Aoki Mokubei) ตลอดจนเตาเผาอานาคามะของญี่ปุ่นเองก็มีชื่อเสียงโด่งดังตลอดยุคสมัย และอีกแง่มุมหนึ่งคือลักษณะเฉพาะของศิลปะของญี่ปุ่นที่ทำให้ได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง คือเป็นเครื่องปั้นดินเผาที่ไม่เคลือบด้วยความร้อนสูง

เครื่องปั้นดินเผาญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลจากเครื่องปั้นดินเผาจีนและเครื่องปั้นดินเผาเกาหลี โดยญี่ปุ่นได้ปรับเปลี่ยนจากต้นแบบของจีนและเกาหลีให้กลายเป็นผลงานของญี่ปุ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 17 เมื่อญี่ปุ่นเริ่มเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม เครื่องถ้วยมาตรฐานคุณภาพสูงที่ผลิตในโรงงานก็ได้กลายเป็นสินค้าส่งออกยอดนิยมไปยังยุโรป และในศตวรรษที่ 20 อุตสาหกรรมเซรามิกสมัยใหม่ (เช่น Noritake Ltd. และ Toto Ltd.) ก็เติบโตขึ้น

เครื่องปั้นดินเผาญี่ปุ่นมีความโดดเด่นด้วยแบบแผนความงามสองชั่ว ด้านหนึ่งคือเครื่องปั้นดินเผาที่เรียบง่ายไม่มีการตกแต่งในรายละเอียดมากนัก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเครื่องปั้นดินเผาที่ใช้สีเอิร์ธโทนที่ไม่ฉูดฉาด เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนานิกายเซน อีกทั้งปรมาจารย์ช่างปั้นที่ยิ่งใหญ่ที่สุดหลายคนก็เป็นนักบวช โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยแรกเครื่องปั้นดินเผาหลายชิ้นยังเกี่ยวข้องกับพิธีชงชาของญี่ปุ่นและรวมเอาหลักความงามของวะบิซะบิ (Wabi-Sabi)

ความงามในอีกด้านหนึ่งคือเครื่องปั้นดินเผาราคู ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องถ้วยชาม หรือถ้วยชาซึ่งมีสีสันสดใส มักทำด้วยกระเบื้องเคลือบ มีการตกแต่งที่สลับซับซ้อนแต่ก็สมดุล ซึ่งพัฒนามาจากรูปแบบเครื่องลายครามจีนในลักษณะที่แตกต่างออกไป

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดคินสิจิ

Tomas Navarro (2562) เขียนหนังสือ “คินสิจิ ความงามของบาดแผลแห่งชีวิต” โดยเก็บข้อมูลจากประสบการณ์ตรงในการเป็นจิตแพทย์ที่รักษาคนไข้ด้วยวิธีคินสิจิ ซึ่งเขียนขึ้นเป็นภาษาอังกฤษ ต่อมาแปลเป็นภาษาไทยโดย วุฒิชัย กฤษณะประกรกิจ ซึ่งผู้ศึกษาสามารถสรุปเนื้อหาโดยรวมได้ดังนี้

จุดประสงค์ 3 ประการของหนังสือเล่มนี้ คือ ให้ผู้อ่านเห็นคุณค่าของสิ่งที่ประสบอยู่ว่าไม่ใช่เรื่องผิดปกติหรือไม่เคยเกิดขึ้นกับใคร แต่เป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นได้กับทุกคน จุดประสงค์ที่ 2 คือ ให้ผู้อ่านสามารถแสดงออกให้คนรอบข้างรับรู้ถึงความรู้สึกโดยไม่ถูกตัดสินล่วงหน้า จุดประสงค์สุดท้าย คือ การมอบเครื่องมือหรือกลยุทธ์เพื่อเอาชนะเรื่องเลวร้าย และสร้างชีวิตกลับคืนมาใหม่ในแบบครุช่างคินสิจิ ชีวิตจะแข็งแกร่งขึ้น งดงามยิ่งขึ้นเมื่อได้ข้ามผ่านเรื่องเลวร้าย โดยนำสถานการณ์เรื่อง เศร้าซึ่งเป็นเรื่องจริงจากการทำงาน มาแบ่งปันคำแนะนำและสร้างแรงบันดาลใจสำหรับผู้ที่ตกอยู่ในสถานการณ์แบบเดียวกันหรือมีคนที่เราต้องการซ่อมแซมชีวิตของเขา นอกจากนี้หนังสือเล่มนี้จะนำเสนอปรัชญาล้ำค่าในการเยียวยารักษาใจจากอดีตที่สืบทอดมายาวนานแล้วยังอธิบายสอดแทรกในเชิงทฤษฎีจิตวิทยาอีกด้วย

“คินสิจิ (Kintsugi)” คือ ปรัชญาการซ่อมแซมภาชนะที่แตกบิ่นเสียหายด้วยรักทองของชาวญี่ปุ่นที่เชื่อกันว่า “ถ้วยชามที่แตกบิ่นนั้นไม่ควรทิ้งขว้าง แต่ควรซ่อมมันด้วยรักทอง” เพื่อให้พวกมันกลับคืนมามีชีวิตอีกครั้ง ในการดำเนินชีวิตของเราทุกคนนั้น ล้วนหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดทรมานใจไม่พ้น

เช่น การต้องสูญเสียผู้เป็นที่รักหรือสิ่งที่เป็นที่รัก เผชิญกับอาการเจ็บป่วยร้ายแรงหรืออุบัติเหตุที่ส่งผลกระทบต่อชีวิต แม้แต่ความเจ็บปวดที่ต่อเนื่องมาจากอดีตอย่างการถูกทำร้ายจิตใจในวัยเด็ก เป็นต้น ซึ่งบาดแผลทางใจเหล่านี้ควรได้รับการเยียวยาและสมานให้กลับมาดีดังเดิม ดังนั้นปรัชญาคินสิจจึงถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อซ่อมแซมบาดแผลทางใจที่หนักหนาและค้างคา เพื่อที่เราจะได้กลับมาใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขมากขึ้น เข้มแข็งมากขึ้น และเข้าใจผู้ที่ยังเจ็บปวดคนอื่น ๆ มากขึ้น

หนังสือเล่มนี้ ดำเนินเรื่องด้วย โซเคอิ นักปั้นที่ชาญฉลาดและทุ่มเทในงาน โซเคอิพิจารณาไฝหาก่อนดินที่เหมาะสมด้วยตนเอง และจัดจ่อสมาธิทั้งหมดให้กับมัน สมาธิดำดิ่งไปจนถึงขั้นไม่รู้ถึงสถานที่และเวลารอบตัว จักรวาลทั้งปวงดำรงอยู่ตรงสองมือของเขาเท่านั้น จนได้ผลงานที่งดงามและมีเอกลักษณ์ ในขณะที่เขาจะนำชิ้นงานเข้าเก็บนั่นเอง ชิ้นงานปล้นตกล้นสู่พื้นแตกกระจาย เขาทำอะไรไม่ถูก ในขณะนั้น โซจิโร่ ผู้เป็นอาจารย์ ได้ปลอมโยนและสอนวิธีคินสิจ ศิลปะโบราณในการเชื่อมประสานสิ่งแตกหักด้วยรักทอง และสอนว่าให้ใช้ชีวิตให้เต็มที่ ทำงานแต่ละชิ้นด้วยใจรัก จงรู้ว่า ถ้าชีวิตและชิ้นงานแตกหักเจ้าสามารถนำมันกลับมาซ่อมแซมได้เสมอ และจงอย่าปิดบังรอยตำหนิ เพราะรอยตำหนิคือหลักฐานของความแข็งแกร่ง

จากนั้นหนังสือได้นำเสนอสถานการณ์ต่าง ๆ โดยแบ่ง เป็น 3 ภาค คือ มอง-คิด-ทำ ซึ่งเป็นสามขั้นตอนปฏิบัติที่เป็นพื้นฐานที่สุด มันจะช่วยให้เราเผชิญหน้ากับสิ่งของล้ำค่าที่กำลังร่วงหล่นสู่พื้น มอง คือ ก้มลงมองมันด้วยใจสงบ ถอยออกมาเป็นผู้สังเกตการณ์ เปิดมุมมองให้กว้างออกไปเพื่อจะได้ประเมินสถานการณ์ในภาพกว้างที่สุด คิด คือ กอบเก็บชิ้นส่วนปรักหักพังขึ้นมาทีละชิ้น นำมันขึ้นมาจากหลุมลึกแห่งความโศกเศร้าเสียใจ ใคร่ครวญมันด้วยเหตุผลที่เหมาะสม เพื่อสกัดเอาบทเรียนชีวิตออกจากเรื่องราวที่เกิดขึ้น ทำ คือ การนำชิ้นส่วนเหล่านั้นมาผสมผสานกันประกอบขึ้นมาใหม่ให้สวยงาม

ปาริฉัตร (2562) เขียนบทความ “ “คินสิจ” เรียนรู้วิธีดึงตัวเองจากความล้มเหลวสู่ความสำเร็จสไตล์ญี่ปุ่น” ซึ่งทำให้เข้าใจถึงความหมายที่แท้จริงของหลักปรัชญาดังกล่าว

คินสิจ คือเทคนิคซ่อมแซมเซรามิกที่พัฒนามาแล้วกว่า 400 ปี จุดเด่นของคินสิจ คือ ร่องรอยแตกหัก บาดแผลของเครื่องถ้วยคือส่วนหนึ่งของการออกแบบ บางครั้งกระบวนการในการซ่อมสิ่งของที่แตกหักผุพัง ก็สามารถสรรค์สร้างสิ่งใหม่ที่สวยงามไม่เหมือนใคร และยืดหยุ่นมากกว่าที่เคยได้

Candice Kumai ผู้เขียนหนังสือเรื่อง “Kintsugi Wellness: The Japanese Art of Nourishing Mind, Body, and Spirit” เธอเล่าเรื่องคินสิจิว่า แม่และยายเคยสอนให้เธอเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการนี้ตั้งแต่เด็ก เธอได้ใช้มันตอนที่ชีวิตพบกับวิกฤตด้วย และกล่าวว่า คินสิจิช่วยเผยให้เห็นว่า ผู้คนจะหาทางเยียวยาตัวเองและจะเผยให้โลกเห็นถึงรอยบิ่นแตกหักสีทองหลังเยียวยาว่าชีวิตพวกเธอดีขึ้นกว่าเดิมอย่างไร

คุมานิเป็นลูกครึ่งญี่ปุ่น ใช้เวลาเขียนหนังสือยาวนานถึง 3 ปี ไปเยือนญี่ปุ่นเป็น 10 ครั้ง ใช้ชีวิตผ่านหลักคิดนี้ เธอบอกว่า ผู้คนจะไม่ตระหนักถึงศักยภาพที่ตัวเองมี จนกว่าจะสามารถผ่านช่วงเวลาที่ยากลำบากของชีวิตมาได้ หนังสือของเธอบอกโครงแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับคินสิจิ ดังนี้

Wabi-Sabi (侘寂) สอนให้ผู้คนได้เรียนรู้ที่จะโอบกอดทั้งส่วนที่ดีและส่วนที่เลวร้ายที่เกิดขึ้นในชีวิต ความไม่สมบูรณ์แบบทั้งหลายนี้จะทำให้เราแข็งแกร่งขึ้น

Gaman (我慢) คือความสามารถในการอดทน อดทนที่จะสงบจิตสงบใจได้ เป็นสิ่งที่ผู้คนควรจะต้องฝึกเรียนรู้ไปทุกๆ วัน เหมือนการทำสมาธิ ถ้ารู้จักอดทนให้มากก็จะเกิดความแข็งแกร่งจากภายในจิตใจได้มากขึ้น

Yuimaru (ゆいまる) เป็นส่วนหนึ่งของคินสิจิ คือการแคร์ หรือการฟังเสียงภายในของ ตนเองอย่างถ่องแท้ ยูอิมารุช่วยให้คุณเยียวยาตัวเองได้ดีขึ้น คุมานิบอกว่า เมื่อเราใส่ใจดูแลภายในจิตใจของเราเอง เราก็จะดูแลตัวเองได้ คุมานิเรียนรู้ที่จะรักตัวเอง และก็มองว่าตัวเองนั้นแหละที่เป็นเพื่อนของตัวเองได้ดีที่สุด

Eiyoshoku (栄食) คือการดูแลร่างกายตัวเอง การทำให้ตัวเองสุขภาพดี ทำอาหารกินเอง นั่งสมาธิ มองโลกในแง่บวก เธอบอกว่า ช่วงที่เธออยู่ญี่ปุ่น เธอเห็นการใช้ชีวิตของพระ เธอพบว่าชีวิตของคนเราไม่ได้ต้องการการบำรุงบำเรอชีวิตมากมาย ร่างกายและจิตใจเชื่อมโยงสัมพันธ์กันผ่านอาหารที่เรากิน เมื่อร่างกายได้รับพลังงานที่ดี จิตใจก็จะได้รับเช่นกัน

Kansha (感謝) คือการเรียนรู้ที่จะขอบคุณอย่างจริงใจ ถือเป็นแนวคิดที่สำคัญที่สุดของคินสิจิ ให้อารมณ์ดีแสดงความขอบคุณต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตไม่ว่าจะในแง่ดีหรือแง่ร้าย เป็นการปล่อยให้ ความเชื่อมั่นของตัวเองจัดการกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้น

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดวะบิชะบิ

Beth Kempton (2563) เขียนหนังสือ “Wabi Sabi วะบิ ชะบิ แต่ความไม่สมบูรณ์แบบของชีวิต” โดยอิงจากเรื่องราวของตนเองซึ่งชื่นชอบในปรัชญาของญี่ปุ่น อีกทั้งกล่าวถึงแนวคิดและลักษณะของวะบิชะบิที่ปรากฏอยู่ในชีวิตประจำวันให้เข้าใจได้ง่าย และเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมญี่ปุ่นมากมาย เช่น การจัดดอกไม้โอเคบานะ การเลี้ยงบอนไซ พิธีชงชา เป็นต้น ซึ่งผู้ศึกษาสามารถสรุปเนื้อหาโดยรวมได้ดังนี้

คำว่า “วะบิชะบิ” มาจากการนำคำว่า “วะบิ” และ “ชะบิ” มารวมกัน โดยคำว่า “วะบิ” (เขียนได้สองแบบว่า 侘 หรือ 侘び) แปลว่า “รสชาติอ่อน ๆ “ มีรากศัพท์เชื่อมโยงกับความยากจนขาดแคลน และสิ้นหวัง คำกริยาว่า วะบิรุ (侘びる แปลว่ากลุ้มใจ เศร้าใจ) และคุณศัพท์คำว่า วะบิชิอิ (侘しゝ) แปลว่า น่าเวทนา เปล่าเปลี่ยว และยากแค้น)

วะบิ มีนัยยะถึงความสงบนิ่ง เหมือนอากาศลอยอยู่เหนือความเป็นไปทางโลก คือการยอมรับความเป็นจริง เมื่อเข้าใจอย่างลึกซึ้งแล้ว สิ่งก็ตามมาก็ทำให้เรารู้ว่า ไม่ว่าสถานการณ์ในชีวิตจะเป็นเช่นไร ย่อมมีความงามซ่อนอยู่ ณ ที่แห่งใดสักแห่งเสมอ

วะบิ ยังสามารถใช้อธิบายความรู้สึกที่เกิดจากการรับรู้ความงามในความเรียบง่าย คือความรู้สึกพึงพอใจอย่างเงียบ ๆ หลุดพ้นจากกับดักของโลกวัตถุนิยมภายนอก เมื่อเวลาผ่านไปเนิ่นนานรสนิยมของผู้คนเปลี่ยนแปลงไป มีเครื่องใช้และภาชนะสวยงามมากมายสำหรับพิธีชงชา แต่อุดมคติของ วะบิ ก็ยังคงฝังลึกเป็นส่วนหนึ่งของปรัชญาแห่งชาติของญี่ปุ่น

ท้ายที่สุด วะบิ คือชุดความคิดที่ยกย่องความอ่อนน้อมถ่อมตน ความเรียบง่าย และความประหยัดต่อออม ว่าเป็นหนทางสู่ความสงบสุขและความพึงพอใจในตัวเอง จิตวิญญาณของวะบิเชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งกับความคิดที่ว่า ความต้องการที่แท้จริงของเราคือ ความเรียบง่าย การถ่อมตัว และชื่นชมยินดีกับความงามที่มีอยู่แล้วในตัวตนอย่างที่เราเป็น

ส่วนคำว่า “ชะบิ” (เขียนว่า 寂 หรือ 寂び) แปลว่า “คร่ำคร่า ดูเก่าแก่และความเรียบหยาบ” ตัวอักษรเดียวกันนี้แปลได้อีกความหมายว่า “ความสุขสงบ” คำคุณศัพท์ ชะบิชิอิ (寂しゝ) หมายความว่า “โดดเดี่ยว” “เปลี่ยวเหงา” หรือ “สันโดษ” แก่นแท้ของชะบิแทรกซึมอยู่ในบทกวีไฮกุของมัตสึโอะ บาชุ ที่เขียนขึ้นในศตวรรษที่สิบเจ็ด และยังคงดงามตราตรึงอยู่ในใจของผู้คนทั่วโลก

คำกริยา ซะบิรุ (錆びる) ถึงแม้จะเขียนต่างกัน แต่ก็อ่านออกเสียงเหมือนกัน หมายความว่า “ขึ้นสนิม ผุพัง” รวมไปถึงการมีอายุอานามมากขึ้น เพิ่มรสชาติให้สลบซบซึ้งยิ่งขึ้น

เมื่อเวลาผ่านไปคำว่า ซะบิ ถูกนำมาใช้สื่อถึงความงามอันล้ำลึกและสงบสุขที่เกิดขึ้นจากเวลาที่ผ่านไป เราเห็นได้ด้วยสายตาว่ามันแก่คร่ำคร่า ผ่านฝนผ่านหนาว หมองหม่นและกลายเป็นสัญลักษณ์ของวัตถุโบราณ

ซะบิ เป็นสภาวะที่กาลเวลาทำให้เกิด หากใช้เกิดจากน้ำมือมนุษย์ แม้ว่าในหลาย ๆ กรณีใช้อธิบายคุณภาพของงานฝีมืออันพิถีพิถัน มันให้คุณค่ากับความงามที่กลั่นออกมาจากกาลเวลา คือความงามที่ค่อย ๆ เผยออกมาหลังจากการใช้งานไปซักระยะหนึ่งจนผู้กร่อน เช่น โต๊ะคร่ำในบ้านชนบทที่ผ่านการใช้งานมานานจนเนื้อไม้เก่าเรียบเป็นมัน จึงกล่าวได้ว่า ซะบิ คือความงามที่เตือนใจให้เราเชื่อมโยงกับอดีตมองเห็นวัฏจักรชีวิตตามธรรมชาติและเห็นความตายที่รออยู่เบื้องหน้า

โดยสรุปแล้ว วะบิซะบิ คือการตอบสนองของปัญญาญาณต่อความงามที่สะท้อนให้เห็นธรรมชาติที่แท้จริงของชีวิต เป็นการยอมรับและชื่นชมต่อธรรมชาติของสรรพสิ่งที่ล้วนไม่เที่ยงไม่สมบูรณ์ไม่เสร็จสิ้นอีกทั้งเป็นการรับรู้ถึงคุณค่าของความเรียบง่ายความเล็กช้าและการดำเนินชีวิตไปตามธรรมชาติ

Leonard Koren (2562) เขียนหนังสือ “WABI-SABI” โดยเล่าถึงหลักปรัชญาจากแนวคิดวะบิ ซะบิ ประวัติศาสตร์ของแนวคิดดังกล่าว และวะบิซะบิที่ปรากฏวัฒนธรรมญี่ปุ่นและในชีวิตประจำวัน จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงประวัติความเป็นมาของวะบิซะบิ ดังนี้

หลักการทางศิลปะ จิตวิญญาณ และอภิปรัชญาของวะบิซะบิ ได้รับแรงบันดาลใจเบื้องต้นจากแนวคิดเกี่ยวกับความเรียบง่าย ความเป็นธรรมชาติ และการยอมรับสภาพความเป็นจริง ซึ่งพบในลัทธิเต๋าและพุทธศาสนานิกายเซนของจีน สภาวะจิตแบบวะบิซะบิและการตระหนักรู้ถึงวัตถุสภาวะของสรรพสิ่งล้วนมีที่มาจากบรรยากาศความโดดเดี่ยว หดหู่ใจ และแนวคิดในการลดทอนที่สื่อแสดงออกมาผ่านบทกวีและภาพเขียนหมึกสีเอกรงค์ของจีนในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 9 และ 10 เมื่อถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 16 องค์ประกอบต่าง ๆ ของวะบิซะบิเหล่านี้ได้หลอมรวมเข้ากับจักรวาลความเป็นญี่ปุ่นที่มีความโดดเด่นเฉพาะตัว อย่างไรก็ตาม แม้ว่าวะบิซะบิจะแทรกซึมเข้าสู่วัฒนธรรมและรสนิยม

อันละเอียดอ่อนซับซ้อนของชาวญี่ปุ่นอย่างรวดเร็ว แต่แนวคิดนี้เผยแพร่ปรากฏให้เห็นเด่นชัดที่สุดภายในบริบทของพิธีชา

พิธีชาซึ่งเรียกแตกต่างกันไปว่า ซาโด, ซาโต หรือ ซาโนยู วิวัฒนาการจนกลายเป็นศิลปะการเข้าสังคมแบบสรรมผสาน ซึ่งรวมไว้ด้วยทักษะทางสถาปัตยกรรมการออกแบบสวนและตกแต่งภายใน การจัดดอกไม้ ภาพเขียน ศิลปะการทำอาหาร และการแสดง คนชงชาผู้สามารถในศาสตร์และศิลป์แห่งพิธีชาคือคนที่สามารถหลอมรวมองค์ประกอบเหล่านี้ รวมทั้งแขกหรือที่เข้าร่วมสู่ประสบการณ์ทางศิลปะที่ปลูกเร้าความรู้สึกด้วยความนิ่งสงบ ณ ช่วงเวลาที่ทุกสิ่งประสานรวมกันเป็นหนึ่งเดียว ในความเป็นสุดยอดทางศิลปะแล้ว การทำให้จักรวาลวะบิชะบิเผยแพร่แสดงอย่างเต็มเปี่ยมคือเป้าหมายหลักของพิธีชา

ปรมาจารย์ชาในปรัชญาวะบิชะบิท่านแรกตามที่มีการบันทึกไว้คือ มุราตะ ชูโก นักบวชเซนจากเมื่อนาระ สำหรับสังคมซามูไรในสมัยนั้น พิธีชากลายเป็นกิจกรรมยามว่างที่ชนชั้นสูงหลงใหลหลัก ๆ ก็เพราะพิธีชาเปิดโอกาสให้เจ้าภาพได้แสดงศักดิ์ศรีหน้าตาผ่านข้าวของเครื่องใช้ภัทรูจากต่างแดนที่ตนมีในครอบครอง เพื่อต่อต้านกระแสดังกล่าว ชูโกมักจะเลือกใช้ภาชนะและอุปกรณ์ที่ผลิตในท้องถิ่นและดูสมถะเสมอ และนี่คือจุดเริ่มต้นของสุนทรียภาพแบบวะบิชะบิในพิธีชา

บทที่ 2

ความเป็นมาของเครื่องปั้นดินเผาญี่ปุ่น

เครื่องปั้นดินเผาเข้ามามีบทบาทในชีวิตความเป็นอยู่ของชาวญี่ปุ่นนับตั้งแต่ยุคโจมง โดยมีเครื่องปั้นดินเผายุคโจมง (Jomon Pottery) หรือ โจมงโดกิ (Jomon Doki, 縄文土器) เป็นรูปแบบหนึ่งของเครื่องปั้นดินเผาที่เป็นเครื่องเคลือบโบราณ ซึ่งสร้างขึ้นระหว่างยุคโจมงในญี่ปุ่น คำว่า "โจมง" (Jomon, 縄文) นั้น แปลว่า "ลายเป็นเชือก" (rope-patterned) ในภาษาญี่ปุ่น อันสื่อถึงลวดลายที่ใช้เชือกกดลงไปบนดินเหนียวและนำไปเผาในกองไฟให้เป็นดินเผาไม่ละลายน้ำ ภาชนะดินเผาโบราณนี้ได้รับการยอมรับทั่วไปว่าเป็นเครื่องปั้นดินเผาที่เก่าแก่ที่สุดในโลก

ช่วงระยะเวลาของสมัยโจมงค่อนข้างยาวนาน ทำให้แบ่งออกได้เป็น 4 ระยะเวลา ได้แก่

1. ก่อนโจมง (Proto Jomon) หรือโซกิ (5,000-2,200 ปีก่อนคริสตกาล)

ภาพที่ 1 เครื่องปั้นดินเผายุคก่อนโจมง
ที่มา <https://smarthistory.org/jomon-pottery/>

เป็นช่วงเวลาระหว่างสมัยหินเก่ากับสมัยหินกลาง หรือก่อนเข้าสู่สมัยโจมงที่แท้จริง พบหลักฐาน กระจุกกระจายในอาณาบริเวณเกาะฮอกไกโดจนถึงโตโฮกุ รวมไปถึงบริเวณที่ราบในเกาะฮอนชู มีการค้นพบเนินทรายรูปโค้ง และหลักฐานอีกมากที่แสดงถึงพัฒนาการของชุมชน เช่น กระดูกของสัตว์ที่ใช้เป็นอาหาร เศษภาชนะเครื่องปั้นดินเผา โครงกระดูกมนุษย์และร่องรอยการสร้างที่อยู่อาศัย โดยผลงานศิลปะที่สำคัญของยุคนี้คือการทำภาชนะดินเผาผลิตด้วยมือจากดินเหนียวที่พบตามธรรมชาติ ด้วยวิธีทำเป็นแท่งกลมแล้วนำมาขัดขึ้นรูปตามต้องการ จากนั้นตกแต่งผิว นอกและในภาชนะให้เรียบ นำวัสดุ

จำพวกแห้งไม้หรืออื่น ๆ มากดบนผิวนอกให้เกิดร่องรอยเป็นลวดลาย หรืออาจให้วิธีอื่นเช่นการขีดหรือเซาะให้เป็นร่องเป็นลายต่าง ๆ ตามความชอบ ไม่มีกฎหรือข้อบังคับ ลวดลายต่าง ๆ จึงมักเป็นอิสระ เช่น ลายเกลียว ลายวงโค้ง ลายริ้วคลื่น ฯลฯ

นอกจากนี้ยังมีลักษณะพิเศษคือก้นภาชนะเป็นกรวยแหลม สำหรับกดลงบนพื้นดินให้ตั้งได้แบบก้นแบนและกลมมนก็มีพบบ้าง ภาชนะส่วนใหญ่มักเป็นรูปทรงกระบอก ผิวภาชนะค่อนข้างหยาบ เพราะมีส่วนผสมของหญ้าผสมกับดินเหนียว ทำให้เปราะแตกหักง่าย สันนิษฐานว่าอาจได้รับแบบอย่างมาจากเกาหลีบางส่วน

2. โจอมงระยะต้น (Early Jomon) หรือเซนกิ (2,200-600 ปีก่อนคริสตกาล)

ภาพที่ 2 เครื่องปั้นดินเผายุคโจอมงระยะต้น
ที่มา <https://exarhu.com/f/jomon-the-oldest-ceramics-on-earth>

เป็นการเข้าสู่สมัยโจอมงอย่างแท้จริง สังคมชุมชนขยายใหญ่ ตั้งแต่เกาะฮอกไกโดเหนือสุดลงมาถึงตอนใต้ที่เกาะโอกินาวา รวมถึงหมู่เกาะขนาดย่อมหลายเกาะ ข้อสังเกตของระยะเวลา ที่แตกต่างกันไปจากก่อนสมัยโจอมงมีให้เห็นพอสมควร เห็นได้จากภาชนะดินเผาที่พบยังมีความแข็งกระด้าง (Archaic) อยู่ แต่ก็เน้นทางด้านประโยชน์ใช้สอยมากขึ้น เพิ่มความสวยงามของลวดลายและรูปทรง โดยการนำเอาลวดลายแบบเดิมมาเพิ่มเติมแปะดินยกลงเป็นลายต่าง ๆ เช่น ลูกโซ่ ชั้นบันได ฯลฯ คล้ายกับงานประติมากรรมปูนต้ำ รูปทรงภาชนะที่เป็นก้นแหลมเหมือนยุคก่อนโจอมงไม่ค่อยพบเท่าใดนัก แต่พบภาชนะก้นแบนและกลมมนมากจนเป็นลักษณะเฉพาะของยุคนี้

สิ่งที่พัฒนามากอย่างเห็นได้ชัดอีกอย่างคือการมีพวยกาสำหรับให้รินน้ำไม่ให้หกเลอะเทอะ ขอบปากภาชนะเริ่มมีการออกแบบพลิกแพลงมากขึ้น ทั้งปลายบานผายหรือหุบเข้าด้านใน แสดงส่วนเว้าส่วนโค้งอย่างสวยงามเหมาะสมกับการใช้สอย นอกจากนี้ในระยะต้นยังพบเครื่องประดับ เช่น หวีและที่เสียบผมทำจากกระดูกวาฬ ประติมากรรมรูปคนขนาดเล็กทำจากหินลาวา โดยทั่วไปยังได้รับอิทธิพลมาจากเกาหลีอยู่

3. โจอมงระยะกลาง (Middle Jomon) หรือชูกิ (600-400 ปีก่อนคริสตกาล)

เป็นพัฒนาการสืบต่อจากระยะแรก โดยเฉพาะมีการค้นพบหลักฐานแถบที่ราบคันโต และชูบุ ซึ่งเป็นสิ่งก่อสร้างที่อยู่อาศัยเป็นทรงกลม หลังคามุงหญ้า นอกจากนี้ยังมีสถานที่สำหรับเป็นสุสาน และศาสนสถานแยกออกจากกันเป็นสัดส่วน แสดงร่องรอยของพัฒนาการทางสังคม ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ มีลัทธิความเชื่อชัดเจน และเศรษฐกิจเป็นแบบชุมชนกสิกรรมที่พัฒนาขึ้น

การทำเครื่องปั้นดินเผาในยุคนี้มีความเจริญก้าวหน้ากว่าระยะที่ผ่านมา โดยมีขนาดใหญ่ขึ้น ผนังหนาแข็งแรงและทนทาน การขึ้นรูปทำอย่างประณีต รูปทรงที่นิยมมากมักเป็นทรงกระบอกก้นแบนสามารถตั้งด้วยตัวเองบนพื้นราบ บริเวณขอบปากมีทั้งแบบปากเรียบ ผายโค้งเข้า และตกแต่งให้เป็นรูปโค้งรูปเว้าอย่างสวยงามหรูหรา มีทั้งลายนูน ลายขุด เป็นลายหลากหลาย เช่น ลายครึ่งวงกลม ลายชมวด ลายก้นหอย ลายเปลวไฟ ลายรูปคน สัตว์ ฯลฯ ด้านข้างภาชนะบางแบบทำเป็นหูเป็นที่จับยก มีทั้งหูเดียว สองหู หรือสี่หู และยังพบการออกแบบให้หลากหลายออกไปเป็นถ้วย หม้อ ชาม เขย็อน้ำ และขวด รวมไปถึงการออกแบบสำหรับใช้เป็นโกศ (Urns) สำหรับเก็บอัฐิของบรรพชน และภาชนะสำหรับใช้ประกอบในพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น ตะเกียง เป็นต้น

ภาพที่ 3 ตุ๊กตาดินเผาโดกู
ที่มา <https://th.wikipedia.org/wiki/โดะงู>

นอกจากนี้ในบริเวณที่พิกาศัยยังคงค้นพบตุ๊กตาดินเผา “โดกู” เป็นเพศหญิง แสดงอวัยวะเพศ สันนิษฐานว่าคงเป็นรูปเคารพหรืออาจใช้สำหรับบวงสรวงซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ตามความเชื่อของวัฒนธรรมสังคมเกษตรกรรม ที่มีการเพาะปลูกเป็นหลักในการยังชีพ มีการค้นพบรูปอวัยวะเพศชายทำด้วยหิน ตั้งอยู่บนแท่งบูชาภายในบ้าน ซึ่งแสดงถึงพลังกำเนิดชีวิต ความมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ และสังคมที่ชายมีบทบาทเป็นผู้นำ งานศิลปะหลายอย่างที่สร้างขึ้นในระยะเวลาสั้นล้วนแสดงออกถึงอิทธิพลทางลัทธิความเชื่อเพิ่มขึ้นจากที่เคยเป็นมา

4. โจอมระยะปลาย (Late Jomon) หรือโกกิ (400-300 ปีก่อนคริสตกาล)

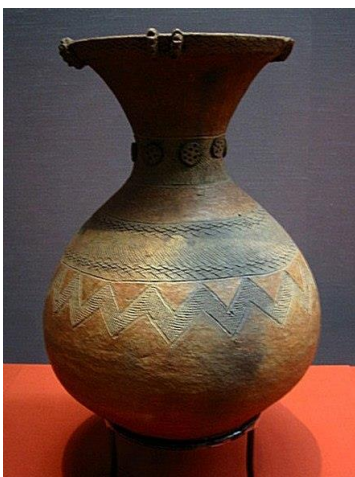
เป็นระยะเวลาที่สังคมของมนุษย์ยุคหินในญี่ปุ่นได้พัฒนามาก จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น มีการย้ายถิ่นจากชายฝั่งทะเลแก่กระจายเข้าไปทั่ว เริ่มมีการประดิษฐ์เรือสำหรับออกไปจับปลาในที่ไกล ๆ ได้ การได้รับอิทธิพลและแบบอย่างจากจีนและเกาหลียิ่งทำให้เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว บ้านเรือนมีการปลูกสร้างอย่างแข็งแรงถาวร จากทรงกลมพัฒนาเป็นแผนผังสี่เหลี่ยม พื้นปูด้วยหิน มีเตาไฟกลางบ้าน วัฒนธรรมแบบชุมชนเริ่มมีจารีตประเพณีเข้ามาเกี่ยวข้อง มีพิธีฝังศพ มีพิธีกรรมต่าง ๆ โดยพวกพ่อมดหมอผีที่กลายเป็นอีกชนชั้นหนึ่ง มีการแต่งกายและอุปกรณ์ทางลัทธิความเชื่อในวิญญานนิยม

ภาพที่ 4 เครื่องปั้นดินเผายุคโจมงระยะปลาย
ที่มา <https://www.britannica.com/art/Jomon-ware>

ภาชนะเครื่องปั้นดินเผายังเป็นสิ่งสำคัญในยุคนี้ มีการทำขนาดให้เล็กลงบ้าง การออกแบบก็มีการริเริ่มสร้างรูปทรงแปลกตาขึ้น รูปทรงโดยรวมยังคงคล้ายโจมงระยะกลาง แต่ได้พัฒนาประโยชน์ใช้สอยมากขึ้น เช่น กาน้ำมีพวยยาวที่ใช้ประโยชน์ได้หลากหลายขึ้น ภาชนะบางแบบมีขาสำหรับตั้ง ซึ่งคาดว่าได้รับมาจากเอเชียกลางร่วมด้วย นอกจากนี้ยังมีการทำรูปทรงของภาชนะเลียนแบบธรรมชาติ เช่น น้ำเต้า รูปทรงหอยและเต่า แสดงถึงความชำนาญในการออกแบบและมีมือของช่างในยุคดังกล่าว ที่มีฝีมือดีและคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย ภาชนะสำหรับพิธีกรรมมีบทบาทมากขึ้น ยังประดับลวดลายคล้ายกับโจมงระยะกลาง

ประติมากรรมดินเผา “โดกุ” ที่พบในยุคก่อน ในช่วงโจมงระยะปลายก็ยังคงมีอยู่ และมีการเพิ่มแบบแปลก ๆ ขึ้นมาใหม่ เช่น ใบหน้าคล้ายลิง แมว หรือนกฮูก มักเจาะรูเป็นจมูก ดวงตามีขนาดใหญ่คล้ายดวงตาแมลง ลำตัวอ้วนลำคล้ายหอย แขนสั้น บ่ากว้าง หรือไม่ก็ลำตัวผอมบาง บางตัวแสดงอวัยวะเพศเด่นชัด มีทั้งอากัปกิริยายืนและนั่ง มักใช้ข่มขวัญปีศาจร้ายในการประกอบพิธีกรรม

ภาพที่ 5 เครื่องปั้นดินเผายุคยาโยอิ
ที่มา https://hmong.in.th/wiki/Yayoi_pottery

ต่อมาในยุคยาโยอิ (300 ปีก่อนคริสตกาล-ค.ศ.300) คำว่า “ยาโยอิ” นำชื่อมาจากบริเวณโบราณสถานที่ชื่อยาโยอิ อยู่ในกรุงโตเกียว บริเวณใกล้กับมหาวิทยาลัยโตเกียวเขตฮองงะ ในสมัยนี้พบเครื่องปั้นดินเผายุคยาโยอิ (Yayoi Pottery) หรือ ยาโยอิโดกิ (Yayoi Doki, 弥生土器) เป็นเครื่องปั้นดินเผาที่ได้รับการตกแต่งและผลิตอย่างเรียบง่าย ไม่ค่อยมีลวดลาย โดยใช้เทคนิคในการทำแบบเดียวกับที่เคยใช้ในเครื่องปั้นดินเผาโจมง คือ สร้างด้วยวิธีกด วิธีขึ้นรูปด้วยมือจากสมัยโจมง และได้พัฒนาขึ้นมากด้วยการริเริ่มทำวิธีแป้นหมุน ซึ่งทั้งสะดวก ง่าย และรวดเร็ว สามารถผลิตได้เป็นจำนวนมากในการสนองความต้องการของชุมชนที่ใหญ่ขึ้น และส่งออกจำหน่ายต่างแดน

ยุคยาโยอิในระยะแรกยังมีการขึ้นรูปด้วยมืออยู่บ้าง แต่ก็มีร่องรอยของการใช้แป้นหมุน บริเวณคอและปากภาชนะ มีการนำดินดิบไปเผาในเตาเผาที่ให้ความร้อนได้สูงขึ้น ทำให้ได้ผลงานที่มีความแกร่งและผิวสวยงาม การตกแต่งภายนอกนิยมตกแต่งตามแบบอย่างเกาหลี คือใช้หิวูดขีดเป็นลวดลาย การผลิตก็มุ่งสำหรับชีวิตประจำวัน เช่น ถ้วย ชาม ไห เหยือก และมีฝาปิด ซึ่งคาดว่าได้รับแบบอย่างจากจีนที่เข้ามาในกลางสมัย ส่วนการผลิตเพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมก็ยังคงมีอยู่แม้จำนวนไม่มากเท่า และที่น่าสนใจคือมีการระบายสีวาดเป็นลวดลายด้วยสีแดง ม่วง และขาวร่วมกับลายพื้นเลื้อยลายน้ำไหล และเส้นดุน เป็นภาพปลา เรือ และกวาง ซึ่งลายเหล่านี้มักพบในภาชนะที่ใช้ประกอบพิธีกรรม ศูนย์กลางในการผลิตเริ่มขึ้นในเกาะคิวชูก่อน เพราะมีส่วนที่ติดต่อกับเกาหลีได้ง่าย จากนั้นจึงแผ่ขยายออกไปยังเกาะฮอนชู ที่เป็นแหล่งวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุดในสมัยนี้และสมัยต่อ ๆ มา การผลิตตุ๊กตาดินเผาโดกุหายไป มีการผลิตโถหรือโอ่งขนาดใหญ่ใช้ในการบรรจุศพเกิดขึ้นมาแทน (กำจร สุนพงษ์ศรี, 2551)

พอเข้าสู่ยุคโคะฟุน (ค.ศ.300-710) คำว่า “โคะฟุน” เป็นสุสานขนาดใหญ่ ก่อด้วยดินและหินเป็นเนินสูง (Mounded Tomb) ศิลปกรรมที่โดดเด่นที่สุด ได้แก่ การสร้างสุสาน ซึ่งมีการทำมาแล้วในสมัยยาโยอิ แต่ในยุคโคะฟุนมีการสร้างอย่างใหญ่โต เป็นสุสานหลวงที่มีขนาดใหญ่ (Imperial Mausolea) มีสุสานที่สำคัญ คือ สุสานของพระเจ้าจักรพรรดิโอจิน (Ojin) แต่สุสานที่มีขนาดใหญ่ที่สุด คือ สุสานของ พระจักรพรรดินินโตกุ มีการค้นพบตุ๊กตาฮานิวะความสูงเฉลี่ย 38 เซนติเมตร ที่สุสานของพระเจ้าจักรพรรดินินโตกุจำนวนมากถึงราว 17,775 ตัว

ภาพที่ 6 ตุ๊กตาฮานิวะ รูปคน
ที่มา <https://en.wikipedia.org/wiki/Haniwa>

ฮานิวะ (埴輪, Haniwa) แปลว่า วงแหวนดิน คือการนำแห่งดินยาวกลมมาขดขึ้นเป็นรูปตุ๊กตา เป็นรูปทรงกระบอก ภายในกลวง มักทำเป็นรูปคนที่มีความคล้ายคนมากกว่าตุ๊กตาโดกุของสมัยโจมงที่มักทำเป็นรูปคนผสมเข้ากับรูปสัตว์หรือแมลง ตุ๊กตาฮานิวะมักทำขึ้นเป็นรูปคนอย่างง่าย ๆ สวมหมวก ใส่เสื้อกางเกง ในท่ายืน มีการตกแต่งระบายสี บริเวณใบหน้าเจาะรูลึกลงถึงดวงตาและปาก ทำเป็นรูปคนอาชีพต่าง ๆ ด้วย เช่น คนเลี้ยงม้า เลี้ยงเหยี่ยว ช่างนา ทหารในชุดเสื้อเกราะ เป็นต้น โดยทำอย่างหยาบ ๆ พอให้รู้เท่านั้น

ภาพที่ 7 ตุ๊กตาฮานิวะ รูปม้า
ที่มา <https://en.wikipedia.org/wiki/Haniwa>

ภาพที่ 8 เครื่องปั้นดินเผาซูเอะ
ที่มา <https://mma.pages.tufts.edu/fah188/ospina/kofun/index.html>

ภาพที่ 10 เครื่องปั้นดินเผาโคคุโซคุ
ที่มา <https://turuta.jp/story/archives/2869>

นอกจากนี้ยังมีการทำตุ๊กตาฮานิวะรูปสัตว์ เช่น ไก่ ม้า หมู ป่า กวาง รวมไปถึงเรือที่เป็นยานพาหนะสำคัญในช่วงเวลานั้น ซึ่งทั้งหมดมักจะถูกฝังไว้ในใจกลางตรงบริเวณเนินและภายในสุสาน มาจากความเชื่อที่ว่าสิ่งประดิษฐ์เหล่านี้มีชีวิต และสามารถรับใช้ผู้วายชนม์ให้พบกับความสุขความสบาย เป็นความเชื่อในเรื่องโลกหน้า

เครื่องปั้นดินเผายังคงมีความสำคัญในสมัยนี้อยู่ นอกจากกรรมวิธีที่ใช้ปั้นหมุนแล้ว ดินผสมและเตาเผาที่ให้อุณหภูมิสูงถึง 1,200-1,300 องศาเซลเซียส ช่วยเพิ่มความแข็งแกร่งและทำให้ไม่หนาเทอะทะ โดยมีชื่อเรียกว่าเครื่องปั้นดินเผาซูเอะ (須恵器, Sueki) เป็นที่นิยมในหมู่ชนชั้นสูง พบมากในสุสาน มีสีเทาดำ มักใช้ในพิธีกรรม บางแบบมีการประดิษฐ์ตกแต่งหรูหรา นอกจากนี้ได้มีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาฮาจิ (土師器, Hajiiki) ซึ่งเป็นเครื่องปั้นดินเผาญี่ปุ่นหรือเครื่องเคลือบดินเผาที่พัฒนามาจากเครื่องภาชนะดินเผาสมัยยาโยอิ แต่ผลิตด้วยแป้นหมุน มีสีแดง คุณภาพดีเยี่ยมกว่าแบบซูเอะ ผลิตเพื่อสนองความต้องการของสามัญชน

ภาพที่ 9 เครื่องปั้นดินเผาฮาจิ
ที่มา <https://www.city.ashikaga.tochigi.jp/site/bunkazai/hajiki.html>

ต่อมาในสมัยนาระ (ค.ศ.646-794) คำว่า “นาระ” นำชื่อมาจากเมืองหลวงนาระในสมัยนั้น เป็นช่วงที่รับเอาพุทธศาสนาจากจีนอย่างมาก โดยพุทธศาสนาที่เข้ามาในญี่ปุ่นล้วนปรับให้เข้ากับเรื่องสันติ ความรักชาติ และสร้างความมั่นคงของราชบัลลังก์ จึงได้รับการอุปถัมภ์อย่างดีจากราชสำนัก ในช่วงแรกนั้น ผู้ที่นับถือศาสนามีเพียงผู้ที่อยู่ในวงราชสำนัก ชั้นชั้นสูง และเหล่าขุนนางเท่านั้น ต่อมาในสมัย

พระเจ้าจักรพรรดิโชมุ (Shomu : ครองราชย์ ค.ศ.724-749) ก็ได้โปรดให้สร้างวัดทั่วประเทศ ประดิษฐานพระพุทธรูปและเผยแพร่พระคัมภีร์ ทำให้สามัญชนสามารถเข้าไปไหว้สักการะได้ จนกลายเป็นศาสนา

ประจำชาติควบคู่กับศาสนาชินโตที่เริ่มพัฒนาแล้ว นอกจากนี้ ประเพณีการฝังศพแบบดั้งเดิมก็ถูกยกเลิก และเปลี่ยนเป็นใช้วิธีเผาศพแบบพุทธศาสนาแทน มีการนำเอาคำสั่งสอนที่ดีของศาสนาขงจื้อ เต๋า และ ชินโต มาผสมผสานกับพระพุทธศาสนา จึงกล่าวได้ว่าสมัยนาระเป็นสมัยที่สำคัญของพระพุทธศาสนา และในยุคสมัยนี้ มีเครื่องถ้วยชามที่ทำมาจากดินเผาและรวมควันทำในอุณหภูมิต่ำ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในชื่อ เครื่องปั้นดินเผา โคคุโซคุ (黒色土器, Kokushoku-Doki)

ภาพที่ 11 เครื่องถ้วยแบบราคุ

ที่มา <https://japanobjects.com/features/rakuware>

สมัยมุโรมาจิ (ค.ศ.1333-1568) ศิลปะเครื่องเคลือบดินเผายังคงเป็นงานศิลปะประยุกต์ที่สำคัญโดยสืบเนื่องมาจากเกิดความนิยมในการทำพิธีชงชาในวัดเซน มีสถานที่เฉพาะ มีเครื่องมือเครื่องใช้ในการดื่มชชา เช่น ถ้วยชาและปั้นชาเป็นอุปกรณ์สำคัญ ดังนั้น จึงมีการทำภาชนะดังกล่าวขึ้นที่เรียกว่า “ราคุ” ประกอบ

กับโชกุนอาชิคางะ โยชิมัสะ (Ashikaga Yoshimasa)

เป็นผู้อุปถัมภ์ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม คนสำคัญในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นได้ส่งถ้วยชามที่แตกแล้วไปซ่อมที่ประเทศจีน แต่เมื่อจีนส่งถ้วยชามที่ซ่อมแล้วกลับมาที่ญี่ปุ่น พบว่าถ้วยชามนั้นถูกซ่อมมาอย่างไม่สวยงามนักด้วยการใช้ลวดเย็บปะมาตามรอยแตกของถ้วยชาม ช่างฝีมือญี่ปุ่นจึงนำกลับมาซ่อมให้ดีขึ้นเสมือนเป็นถ้วยชามใบใหม่ และถือกำเนิดเทคนิคคินสิจิ

ภาพที่ 12 การลงรักแบบมากิเอะ

ที่มา <http://ucs.gob.vt/5998jgdz4d39914vdb49ff891>

ของใช้อื่น ๆ สร้างอย่างสวยงามด้วยวิธีการทำแบบมากิเอะ (蒔絵,

Maki-e) หรืองานเครื่องรัก ทารักสีดำ ถมหรือเขียนลายทองเป็น

ลวดลายดอกไม้ ถือเป็นเครื่องรักชั้นสูง และได้พัฒนาต่อเป็น โคไตจิ มากิเอะ (高台寺蒔絵, Kodaiji

Maki-e) ที่มีจุดเด่นในการใช้สีทอง สีแดง และสีน้ำเงิน เป็นลวดลายที่อ่อนหวานนุ่มนวล

สมัยอะสึจิ-โมโมยามะ (ค.ศ.1568-1600) สมัยนี้เป็น

ยุคสมัยแห่งนักรบ คล้ายกับสังคมสมัยคามาคุระ แต่กลับนิยมชมชอบ

ความหรูหราโอ้อ่า ดังนั้นเครื่องมือ

เครื่องใช้ในชีวิตประจำวันและ

สิ่งประดับจึงทำอย่างพิถีพิถัน

คุณภาพสูงทั้งวัสดุ และการ

ออกแบบ เช่น ชุดโต๊ะ จาน และ

ภาพที่ 13 การลงรักแบบโคไตจิ มากิเอะ

ที่มา <https://shop.urushiarthariya.com/?mode=f3>

พิธีชงชา หรือวิถีแห่งชา (茶道, Sado or The Way of Tea) เป็นพิธีกรรมที่พิเศษและมีการปฏิบัติกันอย่างมีพิธีรีตองโดยเฉพาะของชาวญี่ปุ่น คาดว่าได้นำมาจากจีนตั้งแต่ครั้งสมัยเฮอัน แล้วเป็นที่นิยมเรื่อยมาจนริเริ่มมีพิธีกรรมเกี่ยวกับชาในสมัยมุโรมาจิ พอถึงสมัยอะสึจิ-โมโมยามะ การทำพิธีชงชาและดื่มชามีกฎเกณฑ์และระเบียบชัดเจนยิ่งขึ้น และสำหรับอุปกรณ์สำคัญในพิธีคือเหยือกกาหรือป้านชาและถ้วย ได้มีการให้โชจิโร่ (Chojiro, ค.ศ.1516-1592) ซึ่งเป็นช่างทำกระเบื้องมุงหลังคา ผลิตเครื่องถ้วยแบบบราคุ โดยเขาสร้างเครื่องถ้วยพร้อมกาให้ดुरुธรรมดา เคลือบและมีรูปทรงแบบธรรมดา และต้องสมดุล มีความสัมพันธ์กับทุกสิ่งทุกอย่างในพิธี นอกจากนี้โชจิโร่ยังได้สร้างเครื่องเคลือบดินเผาแบบบราคุขึ้นเป็นต้นแบบชื่อว่า “คัตสึจิชิ” ไว้เป็นตัวอย่างด้วย

ภาพที่ 14 เครื่องถ้วยแบบบราคุ "ฟูจิซัง" โดยโคเอทสึ
ที่มา [https://commons.wikimedia.org/wiki/
File:Hon%27ami_Koetsu_Fujisan_1.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hon%27ami_Koetsu_Fujisan_1.jpg)

สมัยเอโดะ (ค.ศ.1600(1615)-1868) จากความนิยมดื่มชาและพิธีชงชาที่เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายในสมัยเอโดะ ช่วยให้เกิดการผลิตเครื่องเคลือบดินเผาเจริญเติบโตขึ้นมาก โรงงานผลิตที่ย่านเซโตะ นับเป็นโรงงานผลิตเครื่องเคลือบที่มีชื่อเสียง สามารถผลิตผลงานแบบชินโตะ (Shinto) ที่มีการตกแต่งคล้ายกับภาพวาดลัทธินามธรรม (Abstract Art) ในสมัยปัจจุบัน มีการเผาและเคลือบให้เกิดรอยถลอก (Crackle) สีแดงเคลือบด้วยน้ำเคลือบใส เช่นเดียวกับแบบโอริเบะที่มีชื่อของสมัยก่อน เครื่องแบบบราคุ “ฟูจิซัง” ที่โคเอทสึสร้างขึ้นก็เป็นที่

นิยมสูงสุด นอกจากนี้ถ้วยชาชื่อ “บูกาโอะ” ของเคนซันของสกุลช่างโครินที่มีสีน้ำตาล ดำ เขียว และขาว มีการวาดระบายตกแต่งเป็นคนและต้นไม้ทำลวดลายดอกไม้ให้ดูนูนเด่น บางแบบมีการเขียนบทกลอนด้วย

เครื่องเคลือบดินเผาชนิดพอร์ซเลน (Porcelain) ซึ่งมีเนื้อบางและแกร่ง จัดเป็นเครื่องเคลือบชนิดพิเศษ ในประเทศไทยเรียกว่าเครื่องถ้วยเปลือกไข่ ใช้ดินพิเศษเฉพาะ นำไปเผาไฟแรงสูงกว่า 300 องศาเซลเซียส มีราคาแพงที่สุด แต่เดิมนำเข้าจากจีน ต่อมาในสมัยนี้ช่างชาวญี่ปุ่นที่อาริตะสามารถสร้างเลียนแบบถ้วยของจีนได้ จึงทำให้ที่นี่เป็นแหล่งผลิตสำคัญ

ภาพที่ 15 จานพอร์ซเลนแบบอิมาริ
ที่มา <https://www.pamono.eu/antique-japanese-imari-porcelain-charger-plate-19th-century>

และในสมัยนั่นเอง ซากาอิตะ กากิเอมอน ก็ได้พบวิธีเขียนลายคล้ายลงยาสี ทำให้เครื่องเคลือบดินเผาแบบพอร์ซเลนมีชื่อเสียงยิ่งขึ้น พ่อค้าชาวต่างชาตินิยมว่าจ้างให้ทำแบบระบายสีน้ำเงิน-ขาวที่เรียกว่าอิมาริ ไปขายในยุโรปเช่นเดียวกับแบบกากิเอมอนที่เลียนแบบจีน

ในสมัยเอโดะพบศิลปินที่มีความเกี่ยวข้องและมีชื่อเสียงในด้านการทำเครื่องเซรามิก ได้แก่ ฮอนออะมิ โคเอทสึ (Honnami Koetsu, ค.ศ.1558-1637) ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นผู้วางรากฐานให้กับสกุลช่างโคริน เป็นบัณฑิตผู้รอบรู้ทั้งในฐานะจิตรกร นักเขียนอักษรวิจิตรฝีมือเยี่ยม

และมัณฑนากร มาจากตระกูลชนชั้นสูง มีฐานะมั่งคั่ง ตระกูลของเขามีชื่อเสียงมากในการสะสมดาบซามูไร ในปี ค.ศ.1615 โชกุนอียาสุขอให้เขาก่อตั้งชุมชนช่างฝีมือให้กับวัดพุทธนิกายนิชิเรน ให้เป็นแหล่งผลิตผลงานชนิดต่าง ๆ ให้ถึงระดับขั้นประณีตศิลป์ เพราะเห็นว่านอกจากมีความรู้ความสามารถในการบริหารแล้ว ยังมีความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ทางศิลปะอย่างดีเยี่ยม เพื่อนำมาสอนอบรมและสร้างช่างฝีมือระดับสูงทั้งทางเครื่องรัก เครื่องเคลือบดินเผา งานจิตรกรรมทั้งระดับวิจิตรศิลป์และจิตรกรรมตกแต่ง มีการเรียนการสอนและปฏิบัติอย่างมีระบบ นอกจากนี้ยังมีการสอนจัดสวน การเขียนบทกวีนิพนธ์ และพิธีชงชาด้วย กล่าวได้ว่าแทบไม่มีงานศิลปะประเภทใดเหลือรอดไปจากอิทธิพลของโคเอทสึ

นอกจากนี้โคเอทสึยังสร้างงานจิตรกรรม จัดพิมพ์รวบรวมลายมือในการเขียนอักษรวิจิตรไว้หลายเล่มด้วยกระดาษพิเศษที่ผลิตเลียนตามแบบโบราณสมัยเฮอันรวมถึงพิมพ์ทละครสำหรับละครโนอีกด้วย ชุมชนศิลปะที่โคเอทสึสร้างขึ้นไม่ได้มีแต่คนระดับศิลปินเท่านั้น หากยังมีช่างทำกระดาษ ช่างรัก ช่างทำฟูกันและช่างฝีมือสาขาต่าง ๆ อย่างครบครัน ช่างเหล่านี้ต่างนำความคิดจินตนาการของเขาที่เป็นนามธรรมสร้างให้ปรากฏเป็นรูปธรรมที่มีคุณภาพหรือเลิศ เช่น กล่องสำหรับใส่อุปกรณ์เครื่องเขียนมีอักษรวิจิตรเชิงกวีนิพนธ์แบบวากะจากบทนิพนธ์ของเขาประดับอย่างสวยงาม

ในฐานะผู้เชี่ยวชาญพิธีชงชา โคเอทสึริเริ่มสร้างเครื่องถ้วยและบ้านหรือกาซารากุแบบฟูจิซัง (Fujisan) ด้วยตนเองหลายชิ้น โดยนำ แรงบันดาลใจจากภูเขาไฟฟูจิให้มีความสวยเรียบง่ายและบริสุทธิ์ มีคุณภาพและคุณค่าเทียบเท่ากับผลงานของช่างปั้นโซจิโรและช่างฟุรุตะโอรึเบะเลยทีเดียว

เครื่องปั้นดินเผาของญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลจากเครื่องปั้นดินเผาจีนและเครื่องปั้นดินเผาเกาหลี โดยญี่ปุ่นได้ปรับเปลี่ยนจากต้นแบบของจีนและเกาหลีให้กลายเป็นผลงานของญี่ปุ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความโดดเด่นด้วยความเรียบง่ายไม่มีการตกแต่งในรายละเอียดมากนัก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเครื่องปั้นดินเผาที่ใช้สีเอิร์ธโทนที่ไม่ฉูดฉาด เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนานิกายเซนซึ่งเข้ามาในประเทศญี่ปุ่นในช่วงยุคนาระ

นอกจากนี้เครื่องปั้นดินเผาหลายชิ้นยังเกี่ยวข้องกับพิธีชงชาของญี่ปุ่นและรวมเอาหลักความงามของวะบิซะบิ (Wabi-Sabi) ความงามในอีกด้านหนึ่งคือเครื่องปั้นดินเผาราคู ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องถ้วยชาม หรือถ้วยชาซึ่งมีสีสันสดใส มักทำด้วยกระเบื้องเคลือบ มีการตกแต่งที่สลับซับซ้อนแต่ก็สมดุล ซึ่งพัฒนามาจากรูปแบบเครื่องถ้วยครามจีนในลักษณะที่แตกต่างออกไป

บทที่ 3

แนวคิดที่สอดคล้องกับการซ่อมแซมเครื่องปั้นดินเผา

เครื่องปั้นดินเผาที่ผ่านการใช้งานมาแล้วนั้น ไม่ว่าจะทำจากวัสดุที่แข็งแรงเพียงใดก็ย่อมเกิดรอยหรือแตกหักได้ ซึ่งหากต้องโยนเครื่องปั้นดินเผาที่แตกหักนั้นทิ้งไปก็คงน่าเสียดายไม่น้อย ชาวญี่ปุ่นจึงได้มีการคิดหาวิธีการซ่อมแซมอย่างประณีตบรรจงเพื่อนำกลับมาใช้ได้ใหม่อีกครั้งหนึ่ง

การซ่อมแซมเครื่องปั้นดินเผาให้มีลักษณะสวยงามครั้งแรก เริ่มต้นจากการที่โชกุนอาชิคางะ โยชิมาสะ (Ashikaga Yoshimasa) ส่งถ้วยชาที่แตกแล้วไปซ่อมที่จีนในช่วงสมัยศตวรรษที่ 15 เมื่อจีนส่งถ้วยชาที่ซ่อมแล้วกลับมายังญี่ปุ่น พบว่าถ้วยชานั้นถูกซ่อมมาอย่างไม่สวยงามนักด้วยการใช้ลวดเย็บแปะมาตามรอยแตกของ ถ้วยชา ช่างฝีมือญี่ปุ่นจึงนำกลับมาซ่อมให้ดีขึ้นเสมือนเป็นถ้วยชาใบใหม่ และถือกำเนิดเทคนิคคินสิจิ ซึ่งถ้วยชาหรือเครื่องปั้นดินเผาใดที่ถูกซ่อมด้วยวิธีคินสิจินั้น ย่อมมีร่องรอยของการซ่อมแซมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ แต่ทว่านั่นก็เป็นร่องรอยที่แฝงไปด้วยแนวคิดและจิตวิญญาณของเครื่องปั้นดินเผาชิ้นนั้น ๆ และการชื่นชมในความไม่สมบูรณ์แบบของมันก็ทำให้สะท้อนแนวคิดทางปรัชญาออกมาเช่นกัน

แนวคิดทางปรัชญาที่สอดคล้องกับการซ่อมแซมเครื่องปั้นดินเผา ประกอบด้วย 2 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดคินสิจิ และแนวคิดวะบิชะบิ

แนวคิดคินสิจิ

คินสิจิ (金継ぎ, Kintsugi) มาจากคำว่า คิน (金, Kin) ที่แปลว่าทองคำ และคำว่า สิจิ (継ぎ, Tsugi) ที่แปลว่า ผนึกร่วมกัน เป็นเทคนิคศิลปะแบบโบราณที่สะท้อนแนวคิดวะบิชะบิได้เป็นอย่างดี โดยเป็นการซ่อมแซมเครื่องปั้นดินเผาหรือเซรามิกโดยการนำครั่งหรือ “อูรูชิ (Urushi)” ผสมกับผงทองคำ ผงเงิน หรือผงทองคำขาวมาผสมผสานรอยแตกร้าวของภาชนะนั้น ๆ เกิดเป็นความงามในรูปแบบที่มาจากความบอบสลายของวัตถุ

ประวัติความเป็นมาของคินสิจิ เริ่มมาตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 15 โชกุนอาชิคางะ โยชิมาสะ (Ashikaga Yoshimasa) ส่งถ้วยชาที่แตกแล้วไปซ่อมที่จีน เมื่อจีนส่งถ้วยชาที่ซ่อมแล้วกลับมายังญี่ปุ่น

พบว่าถ้วยชาที่นั้นถูกซ่อมมาอย่างไม่สวยงามนักด้วยการใช้ลวดเย็บแปะมาตามรอยแตกของถ้วยชา
ช่างฝีมือญี่ปุ่นจึงนำกลับมาซ่อมให้ดีขึ้นเสมือนเป็นถ้วยชาใบใหม่ และถือกำเนิดเทคนิคคินสิจิ

นอกจากนี้ คินสิจิปรัชญาการซ่อมแซมภาชนะที่แตกบิ่นเสียหายด้วยรักทงของชาวญี่ปุ่น
ก็ยังเชื่อกันว่า “ถ้วยชาที่แตกบิ่นนั้นไม่ควรทิ้งขว้าง แต่ควรซ่อมมันด้วยรักทง” เพื่อให้ภาชนะ
เหล่านั้นกลับคืนมามีชีวิตอีกครั้งหนึ่ง ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกคนล้วนหลีกเลี่ยงหนีความเจ็บปวด
ทางใจไม่พ้น เช่น การต้องสูญเสียผู้เป็นที่รักหรือสิ่งที่เป็นที่รัก เผชิญกับอาการเจ็บป่วยร้ายแรง หรือ
อุบัติเหตุที่ส่งผลต่อชีวิต แม้แต่ความเจ็บปวดที่ต่อเนื่องมาจากอดีต อย่างการถูกทำร้ายจิตใจในวัยเด็ก
เป็นต้น ซึ่งบาดแผลทางใจเหล่านี้ควรได้รับการเยียวยาและสมานให้กลับมาดีดังเดิม ดังนั้น ปรัชญา
คินสิจิจึงถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อ ซ่อมแซมบาดแผลทางใจที่หนักหนาและค้างคา เพื่อที่เราจะได้
กลับมาใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขมากขึ้นยิ่งกว่าเดิม (Thomas Navarro, 2562: คินสิจิ ความงามของ
บาดแผลแห่งชีวิต)

แนวคิดวะบิชะบิ

วะบิชะบิ (Wabi-Sabi 侘寂) คือปรัชญาญี่ปุ่นที่โอบรับความไม่สมบูรณ์แบบ มีตำหนิ และ
ร่องรอยอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาของทุกสิ่ง โดยมีรากฐานมาจากความเข้าใจใน
ธรรมชาติของพุทธศาสนาแบบเซน ซึ่งสะท้อนผ่านสถาปัตยกรรมและหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับพิธี
ชงชาของชาวญี่ปุ่น อันได้แก่ เรือนชงชาซึ่งสร้างจากวัสดุที่ไม่คงทนถาวร และถูกออกแบบให้ทุกคน
ต้องคลานด้วยมือและเข้าเป็นแถวเดี่ยวเข้าไป ด้วยความสงบและเสมอภาคกัน (ปอ เปรมสำราญ,
2561: ออนไลน์)

คำว่า “วะบิชะบิ” มาจากการนำคำว่า “วะบิ” และ “ชะบิ” มารวมกัน โดยคำว่า “วะบิ”
(เขียนได้สองแบบว่า 侘 หรือ 侘び) แปลว่า “รสชาติอ่อน ๆ “ มีรากศัพท์เชื่อมโยงกับความยากจน
ขาดแคลน และสิ้นหวัง คำกริยาว่า วะบิรุ (侘びる แปลว่ากลุ้มใจ เศร้าใจ) และคุณศัพท์คำว่า
วะบิชิอิ (侘しゝ แปลว่า น่าเวทนา เปล่าเปลี่ยว และยากแค้น) (Beth Kempton, 2563)

วะบิ มีนัยยะถึงความสงบนิ่ง เหมือนอากาศลอยอยู่เหนือความเป็นไปทางโลก คือการ
ยอมรับความเป็นจริง เมื่อเข้าใจอย่างลึกซึ้งแล้ว สิ่งก็ตามมาก็ทำให้เรารู้ว่า ไม่ว่าสถานการณ์ในชีวิตจะ
เป็นเช่นไร ย่อมมีความงามซ่อนอยู่ ณ ที่แห่งใดสักแห่งเสมอ

วะบิ ยังสามารถใช้อธิบายความรู้สึกที่เกิดจากการรับรู้ความงามในความเรียบง่าย คือ ความรู้สึกพึงพอใจอย่างเงียบ ๆ หลุดพ้นจากกับดักของโลกวัตถุนิยมภายนอก เมื่อเวลาผ่านไปนานารสนิยมของผู้คนเปลี่ยนแปลงไป มีเครื่องใช้และภาชนะสวยงามมากมายสำหรับพิธีชงชา แต่อุดมคติของ วะบิ ก็ยังคงฝังลึกเป็นส่วนหนึ่งของปรัชญาแห่งชาติของญี่ปุ่น

ท้ายที่สุด วะบิ คือชุดความคิดที่ยกย่องความอ่อนน้อมถ่อมตน ความเรียบง่าย และความประหยัดดอดอม ว่าเป็นหนทางสู่ความสงบสุขและความพึงพอใจในตัวเอง จิตวิญญาณของวะบิ เชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งกับความคิดที่ว่า ความต้องการที่แท้จริงของเราคือ ความเรียบง่าย การถ่อมตัว และชื่นชมยินดีกับความงามที่มีอยู่แล้วในตัวตนอย่างที่เราเป็น

ส่วนคำว่า “ชะบิ” (เขียนว่า 寂 หรือ 寂び) แปลว่า “คร่ำคร่า ดูเก่าแก่และความเรียบหยาบ” ตัวอักษรเดียวกันนี้แปลได้อีกความหมายว่า “ความสุขสงบ” คำคุณศัพท์ ชะบิชิอิ (寂し) หมายความว่า “โดดเดี่ยว” “เปลี่ยวเหงา” หรือ “สันโดษ” แก่นแท้ของชะบิแทรกซึมอยู่ในบทกวีไฮกุของมัตสึโอะ บาโช ที่เขียนขึ้นในศตวรรษที่สิบเจ็ด และยังคงดงงามตราตรึงอยู่ในใจของผู้คนทั่วโลก

คำกริยา ชะบิรุ (錆びる) ถึงแม้จะเขียนต่างกัน แต่ก็อ่านออกเสียงเหมือนกัน หมายความว่า “ขึ้นสนิม ผุพัง” รวมไปถึงการมีอายุอานามมากขึ้น เพิ่มรสชาติให้สลับซับซ้อนยิ่งขึ้น

เมื่อเวลาผ่านไปคำว่า ชะบิ ถูกนำมาใช้สื่อถึงความงามอันล้ำลึกและสงบสุขที่เกิดขึ้นจากเวลาที่ผ่านไป เราเห็นได้ด้วยสายตาวามันเก่าคร่ำคร่า ผ่านฝนผ่านหนาว หมองหม่นและกลายเป็นสัญลักษณ์ของวัตถุโบราณ

ชะบิ เป็นสภาวะที่กาลเวลาทำให้เกิด หากเกิดจากน้ำมือมนุษย์ แม้ว่าในหลาย ๆ กรณีใช้อธิบายคุณภาพของงานฝีมืออันพิถีพิถัน มันให้คุณค่ากับความงามที่กลั่นออกมาจากกาลเวลา คือ ความงามที่ค่อย ๆ เผยออกมาหลังจากการใช้งานไปสักระยะหนึ่งจนผุกร่อน เช่น โต๊ะคร่ำในบ้านชนบทที่ผ่านการใช้งานมานานจนเนื้อไม้เก่าเรียบเป็นมัน จึงกล่าวได้ว่า ชะบิ คือความงามที่เตือนใจให้เราเชื่อมโยงกับอดีตมองเห็นวัฏจักรชีวิตตามธรรมชาติและเห็นความตายที่รออยู่เบื้องหน้า

โดยสรุปแล้ว วะบิชะบิ คือการตอบสนองของปัญญาญาณต่อความงามที่สะท้อนให้เห็นธรรมชาติที่แท้จริงของชีวิต เป็นการยอมรับและชื่นชมต่อธรรมชาติของสรรพสิ่งที่ล้วนไม่เที่ยง ไม่สมบูรณ์ ไม่เสร็จสิ้นอีกทั้งเป็นการรับรู้ถึงคุณค่าของความเรียบง่ายความเลิกล้ำและการดำเนินชีวิตไปตามธรรมชาติ

การนำปรัชญาคินสึงและวะบิชะบิมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

แนวคิดคินสึง มีบทบาทสำคัญในพิธีชงชา โดยมักพบได้ในถ้วยชาในพิธีชงชา (หรือที่เรียกว่า “ชะโด”) ซึ่งในพิธีชงชานั้น ถ้วยชาที่ไม่สมบูรณ์หรือมีข้อบกพร่องอันน่าสนใจจะได้รับการยกย่องความงามและคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์

แนวคิดคินสึงเป็นอุปมาที่ น่าสนใจและไม่ได้ใช้กับวัตถุเพียงเท่านั้น แต่หากนำมาใคร่ครวญดู จะยังช่วยเสริมพลังให้กับเราได้อีกด้วย โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ชีวิตต้องพบกับความลำบาก นอกจากนี้ยังสามารถนำแนวคิดเรื่องคินสึงมาปรับใช้กับเรื่องเล็กน้อยอย่างเรื่องคุณลักษณะหรือข้อบกพร่องที่เรามองเห็นในตัวเองได้

กรณีศึกษาจากหนังสือ “Japonisme” ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างจากประสบการณ์จริงที่ได้เคยพบ ดังนี้ “อย่างฉันเองก็มีกระบนหน้า ฉันเสียเวลาและเงินทองมากมายเพื่อหาวิธีกลบรอยเหล่านั้น ซึ่งมักจะโผล่ขึ้นมาบนหน้าทุกครั้งที่ฉันตากแดดนานเกินไป เมื่อโตขึ้นมา มีกระอยู่แห่งหนึ่งที่ฉันรังเกียจมาก อยู่ที่คางโดยเอียงไปทางซ้าย ฉันพยายามใช้เครื่องสำอางปิดมันไว้ไม่ให้ใครเห็น ซึ่งก็มักจะไม่ค่อยได้ผลจนฉันท้อ แต่แล้วในปีแรกของมหาวิทยาลัย ช่วงชีวิตที่แสนอัดอั้นที่เราทั้งต้องหาเพื่อนใหม่ และปรับตัวให้ชินกับเมืองและสิ่งแวดล้อม ผู้หญิงคนหนึ่งที่จะกลายมาเป็นเพื่อนสนิทของฉันในภายหลัง พูดว่าเธอชอบกระที่ฉันเกลียดนั้น เธอแค่กล่าวลอย ๆ ระหว่างที่เราเตรียมตัวจะออกไปเที่ยวกัน แต่นับจากนั้นรอยกระบนคางก็ทำให้ฉันระลึกถึงเธอและช่วงเวลาที่เราสนุกสนานด้วยกัน มันเปลี่ยนกระนั้นจากตำหนิมาเป็นส่วนประกอบบนใบหน้าที่ฉันชื่นชอบมาก” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าปรัชญานั้นแทรกอยู่ในชีวิตประจำวันของเราเช่นกัน (Erin Niimi Longhurst, 2562)

“ฉันรักปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังคินสึง เพราะความยากลำบากที่เราเผชิญช่วยสร้างตัวตนของเรา” กล่าวคือ เราต้องลิ้มรสขมก่อนจึงจะได้สัมผัสความหวานหอม ความยากลำบากที่เราต้องพบพาน ทั้งการสูญเสีย หักหลัง ออกหัก และผิดหวัง ทั้งหมดต่างเป็นส่วนหนึ่งของอดีต ตัวตน และเรื่องราวของเรา แทนที่จะพยายามซ่อนรอยแผลเป็นที่เกิดขึ้น คินสึงชักชวนให้เราเฉลิมฉลองให้รอยแผลนั้นและยินดีที่มีมันก่อร่างสร้างตัวตนของเรา ไม่มีอะไรที่เสียหายอย่างแท้จริง ต่อให้จะน่าเจ็บปวดเพียงใดในตอนแรก

ในเชิงปฏิบัติ แนวคิดนี้ชักชวนให้เราเป็นผู้บริโภคที่ใส่ใจและมีสติมากขึ้น แทนที่จะปล่อยตัวปล่อยใจไปกับฟาสต์แฟชั่น เราควรดูแลข้าวของ ให้ความสำคัญกับการซ่อมแซม ไม่รีบทิ้งมันไปและซื้อของใหม่ในทันที แนวคิดคินสึจี้จึงเป็นแนวความคิดที่ส่งเสริมการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ สร้างนิสัยประหยัดอดออมและวิถีชีวิตที่เรียบง่ายอีกด้วย

นอกจากนั้น คินสึจี้ยังแฝงแง่คิดอันทรงพลังสำหรับรับมือกับจุดอ่อนและจุดแข็งที่คนอื่นมองเห็นในตัวเรา มีสุภาษิตญี่ปุ่นที่สรุปความคิดนี้ไว้ได้อย่างสมบูรณ์ นั่นคือ “長所は短所” (โจโซชะวะ ทันโซชะ) ซึ่งแปลตรงตัวได้ว่า จุดแข็งคือจุดอ่อน และมีความหมายว่า คนที่มีจุดแข็งอะไรบางอย่าง มักจะพึ่งจุดแข็งนั้นมากเกินไป จนอาจทำให้เกิดความผิดพลาด ดังนั้น หากมองในมุมกลับกัน จุดแข็งนั้นอาจถือเป็นจุดอ่อนก็เป็นได้ และอาจส่งผลเสียต่อเราได้โดยไม่ทันตั้งตัว

นี่คือบทเรียนว่าอย่าได้ละเลยสิ่งที่เราคิดว่าเป็นจุดแข็งของเราอยู่แล้ว ทุกสิ่งต้องการความพยายาม ทุ่มเท และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นทักษะ ความสัมพันธ์ หรือสุขภาพทั้งทางกายและทางใจ

แนวคิดเรื่องคินสึจี้ที่ค้นพบความสุขและความงามในความไม่สมบูรณ์แบบ และชื่นชมสิ่งเหล่านั้น ทำให้คินสึจี้เป็นอีกหนึ่งแนวคิดที่ทรงพลังเหลือเกิน

ตัวอย่างของการนำปรัชญาของคินสึจี้มาปรับใช้ได้แก่ อย่าละเลยจุดแข็งของตัวเอง ดังที่กล่าวไปในข้างต้นแล้วว่า จุดแข็งอาจจะกลายมาเป็นจุดอ่อน หากเรามองข้ามและเพิกเฉยจนทำให้เกิดความผิดพลาด นอกจากนี้ หากมีของที่เสียหาย ควรนำไปซ่อม เพราะการทิ้งของเสียหายไม่ได้หมายความว่าสิ้นอายุการใช้งาน เช่น การนำรองเท้าที่ส้นรองเท้าหลุดไปให้ช่างซ่อมรองเท้าซ่อมให้แทนการซื้อคู่มือ และพยายามซื้อของที่มีคุณภาพ แทนของราคาถูกที่พังเร็ว และโอ้รับตำหนิและความไม่สมบูรณ์แบบของตัวเอง แทนที่พยายามทำตัวเองให้เข้ากับมาตรฐาน เราควรหันมาให้ความสำคัญกับสิ่งที่เราชื่นชอบในตัวเอง การมองสิ่งต่าง ๆ ในแง่บวก จะทำให้เราพัฒนารูปลักษณ์ภายนอกได้ และทำให้เรารู้สึกพึงพอใจจากภายในด้วย

และในส่วน of แนวคิดวะบิชะบิ นั้น วะบิชะบิในฐานะของโลกทัศน์ สุนทรียศาสตร์ และวิถีชีวิต เป็นสิ่งที่ตีความและแปลได้ยาก ความหมายดั้งเดิมของวะบิคือความรู้สึกสันโดษอันห่างไกล ซึ่งเกิดจากการใช้ชีวิตอยู่กับธรรมชาติ และความย้อนแย้งอันเกิดจากความงามของความไม่สมบูรณ์แบบ เช่น ถ้วยชาแตกหักที่ซ่อมแซมด้วยทอง หรือคินสึจี้

ความหมายของชะบิขึ้นอยู่กับการบริบท อาจหมายถึงแห่งเหี่ยว ชุบ หรือเย็นลง ส่วนใหญ่มักใช้อธิบายความงามของการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เช่น การเปลี่ยนสีของไม้ ความงามของสนิม การแห้งเหี่ยวอันบอบบางของกุหลาบใต้แสงตะวัน

ในเรื่องของความงามของชะบิชะบิ อาจยกตัวอย่างง่าย ๆ จากการมองความงามของถ้วยชาที่ไม่สมบูรณ์ ถ้วยชาที่บิดเบี้ยว มีรอยร้าว หรือร่องรอยที่แสดงถึงความไม่สมบูรณ์จากการใช้งาน แสดงให้เราเห็นว่า ไม่มีอะไรในชีวิตที่สมบูรณ์แบบ

Donald Keene นักประวัติศาสตร์ นักเขียน นักแปลวรรณคดีญี่ปุ่น และศาสตราจารย์ชินโซกิตติคุณวรรณคดีญี่ปุ่นแห่งมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย กล่าวไว้ว่า “ถ้วยชาที่มีค่ามากที่สุดสำหรับพิธีชงชาจะมีรูปทรงที่ไม่เป็นปกตินัก บางถ้วยมีแต่มีสีทองตรงโน้นบ้าง ตรงนี้บ้าง เน้นให้เห็นถึงร่องรอยความเสียหายที่อาจเกิดจากเจ้าของเก่า มากกว่าที่จะแต่มลงไปเพื่อทำการปกปิด ความไม่สมมาตร และความไม่ปกติของถ้วยชาแสดงออกถึงความเป็นไปได้ของการเติบโต มากกว่าความสมบูรณ์แบบที่ปิดกั้นจินตนาการ”

กล่าวคือ แนวคิดชะบิชะบิปฏิเสธแนวคิดที่ว่าทุกสิ่งต้องสมบูรณ์แบบ ไม่ว่าจะเป็นการพยายามรักษาความเยาว์วัย แสวงหาความมั่นคง หรือเสาะหาความไร้มลทิน ในหลาย ๆ แง่ อุดมคติเหล่านั้นไม่สมจริงและเป็นไปไม่ได้ ทั้งยังแทบจะไร้ความสง่างามด้วย การค้นหาความอบอุ่นและความงามในช่วงเวลาที่ผันแปร รวมถึงการยอมรับอย่างไม่เคร่งเครียดว่ามีสิ่งที่เราไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้น่าจะเหมาะสมมากกว่า ทำให้เราค้นหาความสุขและความสงบได้ รวมทั้งกระตุ้นให้เราช่างสังเกตและอ่อนโยนต่อตัวเองมากยิ่งขึ้นด้วย

ชะบิชะบินำเรากลับเข้าสู่แก่นความหมายของการเป็นมนุษย์ รวมถึงความสัมพันธ์ของเรากับกระบวนการทางธรรมชาติและเส้นทางที่เรากำลังก้าวเดินไป ชีวิตคือคลื่นเข้ามาและผ่านไปอย่างฉับไว เราต้องควรตระหนักถึงสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตและมีความสุขไปกับมัน

อย่างไรก็ตาม เช่นเดียวกับปรัชญาที่มีมาแต่โบราณ ณ ที่อื่น ๆ ของโลก แนวคิดชะบิชะบิยังคงหยั่งรากลึกในสังคมญี่ปุ่น เป็นส่วนหนึ่งของตัวตนแต่ก็ถูกซ่อนทับด้วยกระแสความคิดแบบใหม่ตามสมัยนิยม เพราะไม่ใช่ทุกคนญี่ปุ่นทุกคนจะยอมรับความไม่สมบูรณ์แบบและการเปลี่ยนแปลงจากความแก่ชรา หากมองจากสภาพสังคมในปัจจุบันก็เป็นที่ประจักษ์อยู่ว่าอุตสาหกรรมความงามยังคงได้รับความนิยมอย่างล้นหลาม สินค้าจากสายพานโรงงานที่สมบูรณ์แบบเหมือนกันทุกชิ้นก็เช่นกัน และสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานหรือแตกหักแล้วก็ถูกมองว่าเป็นของมีตำหนิ

ทุนนิยมที่กระตุ้นความอยากของมนุษย์และทำให้เรารู้สึกว่ายังมีไม่มากพอ ยังดีไม่พอเท่าที่
อยากจะเป็น ยังคงทำหน้าที่ของมันได้ดีเสมอ จึงเป็นหน้าที่ของเราเองที่จะต้องหาสมดุลในความคิด
ของตนเองให้ได้จากการยอมรับและเข้าใจในความไม่สมบูรณ์แบบ ความไม่แน่นอนของชีวิต เพื่อให้ใช้
ชีวิตได้อย่างสงบสุข

บทที่ 4

เครื่องปั้นดินเผาที่ได้แรงบันดาลใจจากแนวคิดคินสิจิและวะบิซะบิ

การซ่อมแซมเครื่องปั้นดินเผาด้วยวิธีการคินสิจิ นั้น คาดว่าเริ่มขึ้นครั้งแรกในช่วงสมัยศตวรรษที่ 15 ซึ่งตรงกับสมัยโรมาจิของญี่ปุ่น (ค.ศ.1333-1568) เป็นยุคที่ศิลปะเครื่องเคลือบดินเผาเป็นงานศิลปะประยุกต์ที่มีความสำคัญ สืบเนื่องจากความนิยมในการทำพิธีชงชาซึ่งทำกันในวัดเซน

ลักษณะเด่นของเครื่องปั้นดินเผาที่มีการซ่อมแซมด้วยวิธีคินสิจิ ได้แก่ บริเวณผิวจะมีรอยสีทองที่เกิดจากการนำผงทองโรยลงไปบนรักที่ใช้เชื่อมชิ้นส่วนที่แตกออกเข้าด้วยกัน ซึ่งถึงแม้ผลที่ออกมาจากการซ่อมด้วยวิธีคินสิจิ นั้นจะทำให้เกิดรอยขึ้นมาเด่นชัด แต่ก็ทำให้สามารถนำกลับมาใช้ได้เหมือนเก่าและดูสวยงามในเวลาเดียวกัน แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าความงามนั้นไม่ใช่ความสมบูรณ์แบบเพียงอย่างเดียว แต่กลับดูโดดเด่นมากขึ้นด้วยเส้นสีทองที่ไหลไปตามเส้นทางของรอยร้าวหรือรอยแตกหักที่เคยเกิดขึ้นกับภาชนะใบนั้น และนอกจากการซ่อมแซมชิ้นงานเพื่อให้นำกลับมาใช้ได้ตามปกติแล้ว ในภายหลังมีจิตรกรที่นำเศษของเครื่องปั้นและเครื่องเคลือบมาทำเป็นชิ้นงานประยุกต์ขึ้นใหม่โดยได้รับแรงบันดาลใจจากแนวคิดนี้เช่นกัน

ประเภทของคินสิจิ การซ่อมแซมเครื่องปั้นดินเผาด้วยคินสิจิ สามารถแบ่งออกตามเทคนิคการซ่อมได้ 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. **ซ่อมแซมรอยแตก : ฮิบิ (ヒビ, Hibi)** วิธีนี้ใช้สำหรับรอยแตกขนาดเล็กหรือรอยร้าวเท่านั้น ทำง่ายที่สุดและใช้เรซินทองน้อยที่สุด เหมาะสำหรับรอยแตกที่ยังมีชิ้นส่วนครบและเอากลับมาปะติดกันได้ง่าย ไม่จำเป็นต้องปรับแต่งอะไร เพียงนำชิ้นที่แตกหักมาประกบกันแล้วเชื่อมด้วยแลคเกอร์ผสมผงทอง

ภาพที่ 16 ตัวอย่างชิ้นงานที่ซ่อมแซมด้วยวิธีฮิบิ ชิ้นที่ 1
ที่มา <http://www.salarmyuka.com/exhibitions.html>

ภาพที่ 17 ตัวอย่างชิ้นงานที่ซ่อมแซมด้วยวิธีฮิบิ ชิ้นที่ 2
ที่มา <http://www.salarmyuka.com/exhibitions.html>

2. **แทนที่ด้วยทอง : คะเกะ โนะ คินสึจ เร (かげの金継ぎれい, Kage no Kintsugi Rei)**

วิธีนี้ใช้สำหรับเครื่องปั้นดินเผาที่แตกแล้วมีชิ้นส่วนที่หายไป หรือประกบเข้าคืนกันได้ไม่พอดี นัก ต้องใช้ทองชิ้นใหญ่เพื่อปิดพื้นที่เสียหาย

ภาพที่ 18 ตัวอย่างชิ้นงานที่ซ่อมแซมด้วยวิธีคะเกะ โนะ คินสึจ เร ชั้นที่ 1

ที่มา <http://www.salarmyuka.com/exhibitions.html>

ภาพที่ 19 ตัวอย่างชิ้นงานที่ซ่อมแซมด้วยวิธีคะเกะ โนะ คินสึจ เร ชั้นที่ 2

ที่มา <http://www.salarmyuka.com/exhibitions.html>

3. **งานปะติด : โยบิสึจ (呼び継ぎ, Yobitsugi)** วิธีนี้เป็นการนำชิ้นส่วนจากภาชนะชิ้นอื่นมา แทนที่ชิ้นที่หายไป ลวดลายจะแตกต่างไปจากเดิม เหมือนงานเย็บติดผ้าหลายชิ้นเข้าด้วยกัน (Erin Niimi Longhurst, 2563: Japonisme.)

ภาพที่ 20 ตัวอย่างชิ้นงานที่ซ่อมแซมด้วยวิธีโยบิสึจ ชั้นที่ 1

ที่มา <http://www.shiratoriyukari.flop.jp/2012/12/>

呼び継ぎとは/

ภาพที่ 21 ตัวอย่างชิ้นงานที่ซ่อมแซมด้วยวิธีโยบิสึจ ชั้นที่ 2

ที่มา <http://www.salarmyuka.com/exhibitions.html>

วิธีการซ่อมแซมเครื่องปั้นดินเผาด้วยคินสึจิ อุปกรณ์ที่ต้องใช้ ได้แก่ กาวหรือเรซิน วัสดุโป้ว ผงทอง และฟูกันหัวเล็ก

1. ผสมกาวหรือเรซินเข้ากับผงทอง แล้วทาลงบนขอบชิ้นส่วนที่แตกหัก
2. นำเอาชิ้นส่วนในข้อ 1 ประกอบกับจุดที่แตกออกมา โดยใช้เรซินเชื่อมทั้งสองส่วนเข้าด้วยกัน (ขั้นตอนการทาและประกอบควรทำอย่างรวดเร็ว)
3. ทิ้งไว้จนกว่าจะมั่นใจว่าแต่ละชิ้นเชื่อมต่อกันจนแน่นดี

ภาพที่ 22 การซ่อมแซมภาชนะด้วยคินสึจิ

ที่มา <https://kintsugi.work/p-kintsugi-procedure>

หากซ่อมแซมชิ้นส่วนที่มีขนาดใหญ่อย่างวิธีคะกะ โนะ คินสึจิ เร ให้ผสมผงทองลงในวัสดุโป้ว แล้วจึงโป้วแทนส่วนที่หายไป

ชิ้นงานประยุคต์ที่ได้แรงบันดาลใจจากแนวคิดคินสึจิและวะบิซะบิ

ภาพที่ 23 Translated Vase (TWW5)

โดย Yee Sookyung (2013)

ที่มา <https://www.thisiscolossal.com/>

จิตรกรที่มีชื่อเสียงในการสร้างศิลปะประยุคต์จากเครื่องเคลือบพอร์ซเลนโดยมีแรงบันดาลใจมาจากแนวคิดคินสึจิ ได้แก่ อีซูคยอง (Yee Sookyung) จิตรกรชาวเกาหลีผู้มีชื่อเสียงในด้านการสร้างประติมากรรมที่ไม่สมบูรณ์แบบ ซึ่งใช้ ชิ้นส่วนของเครื่องเคลือบพอร์ซเลนที่ไม่เข้ากันเป็นส่วนประกอบ ซึ่งผลงานชิ้นนี้มีชื่อว่า “แจกันที่เปลี่ยนแปลง (Translated Vase)” ซึ่งมี

ภาพที่ 24 Translated Vase (TWWG1)

โดย Yee Sookyung (2014)

ที่มา <https://www.thisiscolossal.com/>

ไม่สมบูรณ์ทั้ง ซึ่งซูคยองได้นำชิ้นส่วนเหล่านั้นมาสร้างผลงานชิ้นใหม่อีกครั้ง โดยเริ่มนำรักและแผ่นทองมาเชื่อมในสไตล์ญี่ปุ่นแบบคินสึจิ มาตั้งแต่ปี 2001 รวบรวมชิ้นส่วนที่ไม่มีใครต้องการเข้าไว้ด้วยกัน สรรสร้างชิ้นเป็นชิ้นงานที่ทรงคุณค่า

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

พัฒนาการของเครื่องปั้นดินเผาญี่ปุ่น

ผลการศึกษาเครื่องปั้นดินเผาญี่ปุ่นแสดงให้เห็นว่า ชาวญี่ปุ่นเริ่มมีการทำเครื่องปั้นดินเผาขึ้นครั้งแรกตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งได้แก่ สมัยก่อนโจมง โดยเริ่มจากการทำภาชนะดินเผาผลิตด้วยมือจากดินเหนียวที่พบตามธรรมชาติ ด้วยวิธีทำเป็นแท่งกลมแล้วนำมาขัดขึ้นรูปตามต้องการ จากนั้นตกแต่งผิวนอกและในภาชนะให้เรียบ นำวัสดุจำพวกแท่งไม้หรืออื่น ๆ มากดบนผิวนอกให้เกิดร่องรอยเป็นลวดลาย หรืออาจให้วิธีอื่นเช่นการขีดหรือเซาะให้เป็นร่องเป็นลายต่าง ๆ ตามความชอบลวดลายต่าง ๆ จึงมักเป็นอิสระ เช่น ลายเกลียว ลายวงโค้ง ลายริ้วคลื่น ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีลักษณะพิเศษคือก้นภาชนะเป็นกรวยแหลม สำหรับกดลงบนพื้นดินให้ตั้งได้ ภาชนะส่วนใหญ่มักเป็นรูปทรงกระบอก ผิวภาชนะค่อนข้างหยาบเพราะมีส่วนผสมของหญ้าผสมกับดินเหนียว ทำให้เปราะแตกหักง่าย สันนิษฐานว่าอาจได้รับแบบอย่างมาจากเกาหลีบางส่วน

ต่อมาในสมัยโจมงระยะต้น ภาชนะดินเผาที่พบยังมีความแข็งกระด้างอยู่ แต่ก็เน้นทางด้านประโยชน์ใช้สอยมากขึ้น เพิ่มความสวยงามของลวดลายและรูปทรง มีการนำเอาลวดลายแบบเดิมมาเพิ่มเติมแปะดินยกลงเป็นลายต่าง ๆ เช่น ลูกโซ่ ขึ้นบันได ฯลฯ คล้ายกับงานประติมากรรมดินเผา พบภาชนะก้นแบนและกลมมนจำนวนมาก และอีกสิ่งหนึ่งที่พัฒนามากอย่างเห็นได้ชัดคือการมีพวยกาสำหรับให้รินน้ำไม่ให้หกเลอะเทอะ ขอบปากภาชนะเริ่มมีการออกแบบพลิกแพลงมากขึ้น ทั้งปลายบานผายหรือหุบเข้าด้านใน แสดงส่วนเว้าส่วนโค้งอย่างสวยงามเหมาะสมกับการใช้สอย

สมัยโจมงระยะกลาง การทำเครื่องปั้นดินเผามีความเจริญก้าวหน้ากว่าที่ผ่านมา โดยมีขนาดใหญ่ขึ้น ผงหนาแข็งแรงและทนทาน การขึ้นรูปทำอย่างประณีต นิยมทำเป็นทรงกระบอกก้นแบนสามารถตั้งด้วยตัวเองบนพื้นราบ บริเวณขอบปากมีทั้งแบบปากเรียบ ผาย โค้งเข้า และตกแต่งให้เป็นรูปโค้งรูปเว้าอย่างสวยงามหรูหรา มีทั้งลายนูน ลายขีด เป็นลายหลากหลาย เช่น ลายครึ่งวงกลม ลายขมวด ลายกันหอย ลายเปลวไฟ ลายรูปคน สัตว์ ฯลฯ ด้านข้างภาชนะบางแบบทำเป็นหูสำหรับจับยก มีทั้งหูเดียว สองหู หรือสี่หู และยังพบการออกแบบให้หลากหลายออกไปเป็นถ้วย หม้อ ขาม เขี่ยก้น้ำ และขวด รวมไปถึงการออกแบบสำหรับใช้เป็นโกศสำหรับเก็บอัฐิของบรรพชน และภาชนะ

สำหรับใช้ประกอบในพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น ตะเกียง เป็นต้น นอกจากนี้ยังค้นพบตุ๊กตาดินเผา “โดกุ” ในบริเวณที่พุกออาศัย เป็นตุ๊กตาเพศหญิง แสดงอวัยวะเพศ สันนิษฐานว่าคงเป็นรูปเคารพหรืออาจใช้สำหรับบวงสรวงซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ตามความเชื่อของวัฒนธรรมสังคมเกษตรกรรม ที่มีการเพาะปลูกเป็นหลักในการยังชีพ มีการค้นพบรูปอวัยวะเพศชายทำด้วยหิน ตั้งอยู่บนแท่งบูชาภายในบ้าน ซึ่งแสดงถึงพลังกำเนิดชีวิต ความมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ และสังคมที่ชายมีบทบาทเป็นผู้นำ งานศิลปะหลายอย่างที่สร้างขึ้นในระยะเวลาสั้นแล้วแสดงออกถึงอิทธิพลทางลัทธิความเชื่อเพิ่มขึ้นจากยุคก่อน

สมัยโจมงระยะปลาย ภาชนะเครื่องปั้นดินเผายังเป็นสิ่งสำคัญในยุคนี้ มีการทำขนาดให้เล็กลงบ้าง การออกแบบก็มีการริเริ่มสร้างรูปทรงแปลกตาขึ้น รูปทรงโดยรวมยังคงคล้ายโจมงระยะกลาง แต่ได้พัฒนาประโยชน์ใช้สอยมากขึ้น เช่น กาน้ำมีพวยยาวที่ใช้ประโยชน์ได้หลากหลายขึ้น ภาชนะบางแบบมีขาสำหรับตั้ง ซึ่งคาดว่าได้รับมาจากเอเชียกลางร่วมด้วย นอกจากนี้ยังมีการทำรูปทรงของภาชนะเลียนแบบธรรมชาติ เช่น น้ำเต้า รูปทรงหอยและเต่า แสดงถึงความชำนาญในการออกแบบและฝีมือของช่างในยุคดังกล่าว ที่มีฝีมือดีและคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย ภาชนะสำหรับพิธีกรรมมีบทบาทมากขึ้น ยังพบประติมากรรมดินเผา “โดกุ” ที่พบในยุคก่อน และมีการเพิ่มแบบใหม่ เช่น ใบหน้าคล้ายลิง แมว หรือนกฮูก มักเจาะรูเป็นจุก ดวงตา มีขนาดใหญ่คล้ายดวงตาแมลง ลำตัว อ้วนล่ำคล้ายหอย แขนสั้น ปากกว้าง หรือไม้ก้ำลำตัวพอมบาง บางตัวแสดงอวัยวะเพศเด่นชัด มีทั้งอากัปกิริยายืนและนั่ง มักใช้ขมขั้วรูปปีศาจร้ายในการประกอบพิธีกรรม

ยุคยาโยอิ เครื่องปั้นดินเผายุคยาโยอิ หรือ ยาโยอิโดกิ เป็นเครื่องปั้นดินเผาที่เรียบง่าย ไม่ค่อยมีลวดลาย สร้างด้วยวิธีกด วิธีขึ้นรูปด้วยมือจากสมัยโจมง และได้พัฒนาขึ้นมากด้วยการริเริ่มทำวิธีแป้นหมุน ซึ่งทั้งสะดวก ง่าย และรวดเร็ว สามารถผลิตได้เป็นจำนวนมากในการสนองความต้องการของชุมชนที่ใหญ่ขึ้น และส่งออกจำหน่ายต่างแดน ในระยะแรกของยุคยาโยอิยังมีการขึ้นรูปด้วยมืออยู่บ้าง แต่ก็มีร่องรอยของการใช้แป้นหมุนบริเวณคอและปากภาชนะ มีการนำดินดิบไปเผาในเตาเผาที่ให้ความร้อนได้สูงขึ้น ทำให้ได้ผลงานที่มีความแกร่งและผิวสวยงาม การตกแต่งภายนอกนิยมตกแต่งตามแบบอย่างเกาหลี คือใช้หิวูดขีดเป็นลวดลาย การผลิตก็มุ่งสำหรับชีวิตประจำวัน เช่น ถ้วย ชาม ไห เขียว และฝาคัด ซึ่งคาดว่าได้รับแบบอย่างจากจีนที่เข้ามาในกลางสมัย ส่วนการผลิตเพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมก็ยังคงมีอยู่แม้จำนวนไม่มากเท่า และที่น่าสนใจคือมีการระบายสีวาดเป็นลวดลายด้วยสีแดง ม่วง และขาวร่วมกับลายพื้นเลื้อย ลายน้ำไหล และเส้นดุน เป็นภาพปลา เรือ และกวาง

ซึ่งหลายเหล่านี้มักพบในภาชนะที่ใช้ประกอบพิธีกรรม ศูนย์กลางในการผลิตเริ่มขึ้นในเกาะคิวชูก่อน เพราะมีส่วนที่ติดต่อกับเกาหลีได้ง่าย จากนั้นจึงแผ่ขยายออกไปยังเกาะฮอนชู ที่เป็นแหล่งวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุดในสมัยนี้และสมัยต่อ ๆ มา การผลิตตุ๊กตาดินเผาโดกุหายไป มีการผลิตโอหรือโอ่งขนาดใหญ่ใช้ในการบรรจุศพเกิดขึ้นมาแทน

เมื่อเข้าสู่ยุคโคะฟุน ศิลปกรรมที่โดดเด่นที่สุด ได้แก่ การสร้างสุสาน ซึ่งมีการทำมาแล้วในสมัยยาโยอิ แต่ในยุคโคะฟุนมีการสร้างอย่างใหญ่โต ซึ่งสุสานที่สำคัญ คือ สุสานของพระเจ้าจักรพรรดิโอจิน แต่สุสานที่มีขนาดใหญ่ที่สุด คือ สุสานของพระเจ้าจักรพรรดินินโตกุ มีการค้นพบตุ๊กตาฮานิวะความสูงเฉลี่ย 38 เซนติเมตร จำนวนมากถึงราว 17,775 ตัว

นอกจากนี้ยังพบตุ๊กตาฮานิวะ (ซึ่งแปลว่า วงแหวนดิน) เป็นการนำแท่งดินยาวกลมมาขูดขึ้นเป็นรูปตุ๊กตา เป็นรูปทรงกระบอก ภายในกลวง มักทำเป็นรูปคนที่มีความคล้ายคนมากกว่าตุ๊กตาโดกุของสมัยโจมงที่มักทำเป็นรูปคนผสมเข้ากับรูปสัตว์หรือแมลง ตุ๊กตาฮานิวะมักทำขึ้นเป็นรูปคนอย่างง่าย ๆ สวมหมวก ใส่เสื้อกางเกง ในท่ายืน มีการตกแต่งระบายสี บริเวณใบหน้าเจาะรูลึกลงถึงดวงตาและปาก ทำเป็นรูปคนอาชีพต่าง ๆ ด้วย เช่น คนเลี้ยงม้า เลี้ยงเหยี่ยว ชาวนา ทหารในชุดเสื้อเกราะ เป็นต้น โดยทำอย่างหยาบ ๆ พอให้รู้เท่านั้น นอกจากนี้ยังมีการทำตุ๊กตาฮานิวะรูปสัตว์ เช่น ไก่ ม้า หมูป่า กวาง รวมไปถึงเรือที่เป็นยาน พาหนะสำคัญในช่วงเวลานั้น ซึ่งทั้งหมดมักจะถูกฝังไว้ในใจกลางตรงบริเวณเนินและภายในสุสาน มาจากความเชื่อที่ว่าสิ่งประดิษฐ์เหล่านี้มีชีวิต และสามารถรับใช้ผู้วายชนม์ให้พบกับความสุขความสบาย เป็นความเชื่อในเรื่องโลกหน้า

เครื่องปั้นดินเผายังคงมีความสำคัญในสมัยนี้อยู่ นอกจากกรรมวิธีที่ใช้ปั้นหมุนแล้ว ดินผสมและเตาเผาที่ให้อุณหภูมิสูงถึง 1,200-1,300 องศาเซลเซียส ช่วยเพิ่มความแข็งแกร่งและทำให้ไม่หนาเทอะทะ โดยมีชื่อเรียกว่าเครื่องปั้นดินเผาซูเอะ (須恵器, Sueki) เป็นที่นิยมในหมู่ชนชั้นสูง พบมากในสุสาน มีสีเทาดำ มักใช้ในพิธีกรรม บางแบบมีการประดิษฐ์ตกแต่งหุหุระ นอกจากนี้ได้มีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาฮาจิ (土師器, Hajiki) ซึ่งเป็นเครื่องปั้นดินเผาญี่ปุ่นหรือเครื่องเคลือบดินเผาที่พัฒนามาจากเครื่องภาชนะดินเผาสมัยยาโยอิ แต่ผลิตด้วยปั้นหมุน มีสีแดง คุณภาพด้อยกว่าแบบซูเอะ ผลิตเพื่อสนองความต้องการของสามัญชน

สมัยนาระ เป็นช่วงที่รับเอาพุทธศาสนาจากจีนอย่างมาก โดยพุทธศาสนาที่เข้ามาในญี่ปุ่นล้วนปรับให้เข้ากับเรื่องสันติ ความรักชาติ และสร้างความมั่นคงของราชบัลลังก์ จึงได้รับการอุปถัมภ์อย่างดีจากราชสำนัก ในช่วงแรกนั้น ผู้ที่นับถือศาสนามีเพียงผู้ที่อยู่ในวงราชสำนัก ชนชั้นสูง

และเหล่าขุนนางเท่านั้น ต่อมาในสมัยพระเจ้าจักรพรรดิโซมุ ก็ได้โปรดให้สร้างวัดทั่วประเทศ ประดิษฐาน พระพุทธรูปและเผยแพร่พระคัมภีร์ ทำให้สามัญชนสามารถเข้าไปไหว้สักการะได้ จนกลายเป็นศาสนา ประจำชาติควบคู่กับศาสนาชินโตที่เริ่มพัฒนาแล้ว นอกจากนี้ ประเพณีการฝังศพแบบดั้งเดิมก็ถูก ยกเลิก และเปลี่ยนเป็นใช้วิธีเผาศพแบบพุทธศาสนาแทน มีการนำเอาคำสั่งสอนที่ดีของศาสนาขงจื้อ เต๋า และชินโต มาผสมผสานกับพระพุทธศาสนา จึงกล่าวได้ว่าสมัยนาระเป็นสมัยที่สำคัญของ พระพุทธศาสนา และในยุคสมัยนี้ มีเครื่องถ้วยชาที่นำมาเผาและรมควันดำในอุณหภูมิต่ำ ซึ่งเป็นที่ รู้จักกันในชื่อ เครื่องปั้นดินเผาโคคุโซคุ

สมัยมูโรมาจิ ศิลปะเครื่องเคลือบดินเผายังคงเป็นงานศิลปะประยุกต์ที่สำคัญโดย สืบเนื่องมาจากเกิดความนิยมในการทำพิธีชงชาในวัดเซน มีสถานที่เฉพาะ มีเครื่องมือเครื่องใช้ในการ ตีเมชา เช่น ถ้วยชาและป้านชาเป็นอุปกรณ์สำคัญ ดังนั้น จึงมีการทำภาชนะดังกล่าวขึ้นที่เรียกว่า “ราคุ” ประกอบกับโชกุนอาซึคางะ โยชิมาสะ เป็นผู้อุปถัมภ์ศาสนาและศิลปวัฒนธรรมคนสำคัญใน ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นได้ส่งถ้วยชาที่แตกแล้วไปซ่อมที่ประเทศจีน แต่เมื่อจีนส่งถ้วยชาที่ซ่อมแล้วกลับมา ที่ญี่ปุ่น พบว่าถ้วยชานั้นถูกซ่อมมาอย่างไม่สวยงามนักด้วยการใช้ลวดเย็บแปะมาตามรอยแตกของ ถ้วยชา ช่างฝีมือญี่ปุ่นจึงนำกลับมาซ่อมให้ดีขึ้นเสมือนเป็นถ้วยชาใบใหม่ และถือกำเนิดเทคนิคคินสึ ซึ่งถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญให้เกิดประเพณีในการซ่อมแซมเครื่องปั้นดินเผาที่แตกหัก

สมัยเอะสึจิ-โมโมยามะ เป็นยุคสมัยแห่งนักรบ คล้ายกับสังคมสมัยคามาคูระ แต่กลับนิยม ชมชอบความหรูหราโอ้อ่า ดังนั้นเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันและสิ่งประดับจึงทำอย่างพิถีพิถัน คุณภาพสูงทั้งวัสดุและการออกแบบ เช่น ชุดโต๊ะ จาน และของใช้อื่น ๆ สร้างอย่างสวยงามด้วยวิธีการ ทำแบบมากิเอะ หรืองานเครื่องรัก ทารักสีดำ ถมหรือเขียนลายทองเป็นลวดลายดอกไม้ ถือเป็น เครื่องรักชั้นสูง และได้พัฒนาต่อเป็น โคไตจิ มากิเอะ ที่มีจุดเด่นในการใช้สีทอง สีแดง และสีน้ำเงิน เป็นลวดลายที่อ่อนหวานนุ่มนวล

สมัยเอโดะ จากความนิยมตีเมชาและพิธีชงชาที่เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายและเจริญรุ่งเรือง ในสมัยเอโดะ ช่วยให้เกิดการผลิตเครื่องเคลือบดินเผาเจริญเติบโตขึ้นมาก โรงงานผลิตที่ย่านเซโตะ นับเป็นโรงงานผลิตเครื่องเคลือบที่มีชื่อเสียง สามารถผลิตผลงานแบบชินโตะ ที่มีการตกแต่งคล้ายกับ ภาพวาดลัทธินามธรรม ในสมัยปัจจุบัน มีการเผาและเคลือบให้เกิดรอยลานสีแดง เคลือบด้วย น้ำเคลือบใส เช่นเดียวกับแบบโอริเบะที่มีชื่อของสมัยก่อน

เครื่องปั้นดินเผาของญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลจากเครื่องปั้นดินเผาจีนและเครื่องปั้นดินเผาเกาหลี โดยญี่ปุ่นได้ปรับเปลี่ยนจากต้นแบบของจีนและเกาหลีให้กลายเป็นผลงานของญี่ปุ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความโดดเด่นด้วยความเรียบง่ายไม่มีการตกแต่งในรายละเอียดมากนัก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเครื่องปั้นดินเผาที่ใช้สีเอิร์ธโทนที่ไม่ฉูดฉาด เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนานิกายเซนซึ่งเข้ามาในประเทศญี่ปุ่นในช่วงยุคนาระ นอกจากนี้เครื่องปั้นดินเผาหลายชิ้นยังเกี่ยวข้องกับพิธีชงชาของญี่ปุ่นและรวมเอาหลักความงามของวะบิซะบิ ซึ่งสะท้อน ออกมาให้เห็นเด่นชัดจากการนำเครื่องปั้นดินเผาที่แตกหัก มาซ่อม

การซ่อมแซมเครื่องปั้นดินเผาให้มีลักษณะสวยงามครั้งแรก เริ่มต้นจากการที่โชกุนอาซึคางะ โยชิมาสะ ส่งถ้วยชาที่แตกแล้วไปซ่อมที่จีนในช่วงสมัยศตวรรษที่ 15 เมื่อจีนส่งถ้วยชาที่ซ่อมแล้ว กลับมายังญี่ปุ่น พบว่าถ้วยชาชิ้นนั้นถูกซ่อมมาอย่างไม่สวยงามนักด้วยการใช้ลวดเย็บปะมาตามรอยแตกของถ้วยชา ช่างฝีมือญี่ปุ่นจึงนำกลับมาซ่อมให้ดีขึ้นเสมือนเป็นถ้วยชาใบใหม่ และถือกำเนิดเทคนิคคินสิจิ ซึ่งถ้วยชาหรือเครื่องปั้นดินเผาใดที่ถูกซ่อมด้วยวิธีคินสิจินั้น ย่อมมีร่องรอยของการซ่อมแซมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ แต่ทว่านั่นก็เป็นร่องรอยที่แฝงไปด้วยแนวคิดและจิตวิญญาณของเครื่องปั้นดินเผาชิ้นนั้น ๆ และการชื่นชมในความไม่สมบูรณ์แบบของมันก็ทำให้สะท้อนแนวคิดคินสิจิ และวะบิซะบิที่ชื่นชมในความไม่สมบูรณ์แบบ ชื่นชมความงามตามธรรมชาติที่มีอยู่ในตัวตนของสิ่งของ แต่ละชิ้น และชื่นชมต่อธรรมชาติของสรรพสิ่งที่ล้วนไม่เที่ยง

แนวคิดที่สอดคล้องกับการซ่อมแซมเครื่องปั้นดินเผา

1. แนวคิดคินสิจิ

คินสิจิ เป็นเทคนิคศิลปะแบบโบราณที่สะท้อนแนวคิดวะบิซะบิได้เป็นอย่างดี โดยเป็นการซ่อมแซมเครื่องปั้นดินเผาหรือเซรามิกโดยการนำครั่งผสมกับผงทองคำ ผงเงิน หรือผงทองคำขาวมาผสม รอยแตกร้าวของภาชนะนั้น ๆ เกิดเป็นความงามอีกรูปแบบที่มาจากความบอบสลายของวัตถุ

ปรัชญาคินสิจิสอนว่า “ถ้วยชาที่แตกบิ่นนั้นไม่ควรทิ้งขว้าง แต่ควรซ่อมมันด้วยรักทอง” เพื่อให้ภาชนะเหล่านั้นกลับคืนมามีชีวิตอีกครั้งหนึ่ง ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกคนล้วนหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดทรมานใจไม่พ้น เช่น การต้องสูญเสียผู้เป็นที่รักหรือสิ่งที่เป็นที่รัก เผชิญกับอาการเจ็บป่วย ร้ายแรง หรืออุบัติเหตุที่ส่งผลต่อชีวิต แม้แต่ความเจ็บปวดที่ต่อเนื่องมาจากอดีต อย่างการถูกทำร้าย จิตใจในวัยเด็ก เป็นต้น ซึ่งบาดแผลทรมานใจเหล่านี้ควรได้รับการเยียวยาและสมานให้กลับมาดีดังเดิม

ดังนั้นปรัชญาคินสิจึงถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อ ช่อมแซมบาดแผลทางใจที่หนักหนาและค้างคา เพื่อที่เราจะได้กลับมาใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขมากขึ้นยิ่งกว่าเดิม

2. แนวคิดวะบิชะบิ

วะบิชะบิ คือปรัชญาญี่ปุ่นที่โอบรับความไม่สมบูรณ์แบบ มีตำหนิ และร่องรอยอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาของทุกสิ่ง โดยมีรากฐานมาจากความเข้าใจในธรรมชาติของพุทธศาสนาแบบเซน ซึ่งสะท้อนผ่านสถาปัตยกรรมและหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับพิธีชงชาของชาวญี่ปุ่น อันได้แก่ เรือนชงชา ซึ่งสร้างจากวัสดุที่ไม่คงทนถาวร และถูกออกแบบให้ทุกคนต้องคลานด้วยมือและเข่าเป็นแถวเดียวเข้าไป ด้วยความสงบและเสมอภาคกัน

โดยสรุปแล้ว วะบิชะบิ คือการตอบสนองของปัญญาญาณต่อความงามที่สะท้อนให้เห็นธรรมชาติที่แท้จริงของชีวิต เป็นการยอมรับและชื่นชมต่อธรรมชาติของสรรพสิ่งที่ล้วนไม่เที่ยง ไม่สมบูรณ์ไม่เสร็จสิ้นอีกทั้งเป็นการรับรู้ถึงคุณค่าของความเรียบง่ายความเล็กช้าและการดำเนินชีวิตไปตามธรรมชาติ

การนำปรัชญาคินสิจและวะบิชะบิมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

คินสิจแฝงแง่คิดอันทรงพลังสำหรับรับมือกับจุดอ่อนและจุดแข็งที่คนอื่นมองเห็นในตัวเรามีสุภาษิตญี่ปุ่นที่สรุปความคิดนี้ไว้ได้อย่างสมบูรณ์ นั่นคือ “長所は短所” (โจชะวะ วะ ทันชะวะ) ซึ่งแปลตรงตัวได้ว่า จุดแข็งคือจุดอ่อน และมีความหมายว่า คนที่มีจุดแข็งอะไรบางอย่าง มักจะทิ้งจุดแข็งนั้นมากเกินไป จนอาจทำให้เกิดความผิดพลาด ดังนั้น หากมองในมุมกลับกัน จุดแข็งนั้นอาจถือเป็นจุดอ่อนก็เป็นได้ และอาจส่งผลเสียต่อเราได้โดยไม่ทันตั้งตัว

ตัวอย่างของการนำปรัชญาของคินสิจมาปรับใช้ ได้แก่ อย่าละเลยจุดแข็งของตัวเอง ดังที่กล่าวไปในข้างต้นแล้วว่า จุดแข็งอาจจะกลายมาเป็นจุดอ่อน หากเรามองข้ามและเพิกเฉยจนทำให้เกิดความผิดพลาด นอกจากนี้ หากมีของที่เสียหาย ควรนำไปซ่อม เพราะการทิ้งของเสียหายไม่ได้หมายความว่าสิ้นอายุการใช้งาน เช่น การนำรองเท้าที่ส้นรองเท้าหลุดไปให้ช่างซ่อมรองเท้าซ่อมให้แทนการซื้อคูใหม่ และพยายามซื้อของที่มีคุณภาพ แทนของราคาถูกที่พังเร็ว และโอบรับตำหนิและความไม่สมบูรณ์ของตัวเอง แทนที่พยายามทำตัวเองให้เข้ากับมาตรฐาน เราควรหันมาให้ความสำคัญ

กับสิ่งที่เราชื่นชอบในตัวเอง การมองสิ่งต่าง ๆ ในแง่บวก จะทำให้เราพัฒนารูปลักษณ์ภายนอกได้ และทำให้เรารู้สึกพึงพอใจจากภายในด้วย

และในส่วนของแนวคิดอะบิซะบิ นั้น อะบิซะบิ ในฐานะของโลกทัศน์ สุนทรียศาสตร์ และวิถีชีวิต เป็นสิ่งที่ตีความและแปลได้ยาก ความหมายดั้งเดิมของอะบิซะบิ คือความรู้สึกสันโดษอันห่างไกล ซึ่งเกิดจากการใช้ชีวิตอยู่กับธรรมชาติ และความย้อนแย้งอันเกิดจากความงามของความไม่สมบูรณ์แบบ เช่น ถ้วยชาแตกหักที่ซ่อมแซมด้วยทอง หรือคินสิจ

แนวคิดอะบิซะบิ ปฏิเสธแนวคิดที่ว่าทุกสิ่งต้องสมบูรณ์แบบ ไม่ว่าจะเป็นการพยายามรักษาความเยาว์วัย แสวงหาความมั่นคง หรือเสาะหาความไร้มลทิน ในหลาย ๆ แง่ อุดมคติเหล่านั้นไม่สมจริงและเป็นไปไม่ได้ ทั้งยังแทบจะไร้ความสง่างามด้วย การค้นหาความอบอุ่นและความงามในช่วงเวลาที่ผันแปร รวมถึงการยอมรับอย่างไม่เคร่งเครียดว่ามีสิ่งที่เราไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ น่าจะเหมาะสมมากกว่า ทำให้เราค้นหาความสุขและความสงบได้ รวมทั้งกระตุ้นให้เราช่างสังเกตและอ่อนโยนต่อตัวเองมากยิ่งขึ้นด้วย

อะบิซะบิ นำเรากลับเข้าสู่แก่นความหมายของการเป็นมนุษย์ รวมถึงความสัมพันธ์ของเรา กับกระบวนการทางธรรมชาติและเส้นทางที่เรากำลังก้าวเดินไป ชีวิตคือคลื่นเข้ามาและผ่านไป อย่างฉับไว เราต้องควรตระหนักถึงสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตและมีความสุขไปกับมัน

อย่างไรก็ตาม เช่นเดียวกับปรัชญาที่มีมาแต่โบราณ ญ ที่อื่น ๆ ของโลก แนวคิดอะบิซะบิ ยังคงหยั่งรากลึกในสังคมญี่ปุ่น เป็นส่วนหนึ่งของตัวตนแต่ก็ถูกซ่อนทับด้วยกระแสความคิดแบบใหม่ตามสมัยนิยม เพราะไม่ใช่ทุกคนญี่ปุ่นทุกคนจะยอมรับความไม่สมบูรณ์แบบและการเปลี่ยนแปลงจากความแก่ชรา หากมองจากสภาพสังคมในปัจจุบันก็เป็นที่ประจักษ์อยู่ว่าอุตสาหกรรมความงามยังคงทำเงินได้ สินค้าจากสายพานโรงงานที่สมบูรณ์แบบเหมือนกันทุกชิ้นก็ยังคงไปได้ดี ได้รับความนิยม และสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานหรือแตกหักแล้วก็ถูกมองว่าเป็นของมีตำหนิ

ทุนนิยมที่กระตุ้นความอยากของมนุษย์และทำให้เรารู้สึกว่ายังมีไม่มากพอ ยังดีไม่พอเท่าที่อยากจะเป็น ยังคงทำหน้าที่ของมันได้ดีเสมอ จึงเป็นหน้าที่ของตัวเราเองที่จะต้องหาสมดุลในความคิดของตนเองให้ได้จากการยอมรับและเข้าใจในความไม่สมบูรณ์แบบ ความไม่แน่นอนของชีวิต เพื่อให้ใช้ชีวิตได้อย่างสงบสุข

ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการวิจัย

เนื่องจากในประเทศไทยไม่ค่อยมีผู้เชี่ยวชาญด้านการทำเครื่องปั้นดินเผาและเซรามิกมากนัก ทำให้ข้อมูลในภาษาไทยมีไม่มาก บางส่วนต้องค้นหาเป็นภาษาอังกฤษและทำให้ยากแก่การอ่านเล็กน้อย ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่เชื่อถือได้มีไม่มากเช่นกัน ส่วนใหญ่จึงต้องค้นหาจากสื่อตีพิมพ์ภาษาไทยเป็นหลัก ข้อมูลค่อนข้างไม่ครอบคลุม โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาแต่ละยุคที่มีไม่มาก ต้องทำการเรียบเรียงข้อมูลด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ รูปของเครื่องปั้นดินเผาหาได้ยาก ที่หาได้ง่ายตามอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่เป็นชิ้นงานประยุกต์สมัยใหม่

บรรณานุกรม

หนังสือและเอกสารตีพิมพ์ภาษาไทย

กัจจกร สุนพงษ์ศรี. (2551). **ประวัติศาสตร์ศิลปะญี่ปุ่น**. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัชรารัตน์ พิมพ์จันทร์. (2562). **บทวิจารณ์หนังสือ “คินสึจิ (Kintsugi) ความงามของบาดแผลแห่งชีวิต”**. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 13(2), 263-265.

Beth Kempton. (2563). **Wabi Sabi วะบิ ซะบิ แต่ความไม่สมบูรณ์แบบของชีวิต**. แปลโดย วุฒิชัย ฤกษ์ประกรกิจ. กรุงเทพฯ: ป๊อิ่ง.

Leonard Koren. (2562). **วะบิซะบิ**. แปลโดย สายพิณ กุลกนกวรรณ ฮัมดानी. กรุงเทพฯ: โอเพน โซไซด์.

Thomas Navarro. (2562). **คินสึจิ ความงามของบาดแผลแห่งชีวิต**. แปลโดย วุฒิชัย ฤกษ์ประกรกิจ. กรุงเทพฯ: มูฟ พับลิชชิ่ง.

Erin Niimi Longhurst. (2563). **Japonisme**. แปลโดย ณัฐพงศ์ ไชยวานิชย์ผล. กรุงเทพฯ: broccoli.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ภาษาไทย

นิรนาม 1. **เครื่องปั้นดินเผาและเครื่องลายครามของญี่ปุ่น**. (มปป.). สืบค้น 20 กันยายน 2564, จาก <https://th.wikitechpro.com/137962-japanese-pottery-and-porcelain-TWSVWQ>

นิรนาม 2. **“Kintsugi” ศิลปะแห่งการแตกร้าว ร่องรอยสวยงามแห่งความบอบช้ำ**. (2562). สืบค้น 18 กันยายน 2564, จาก <https://urbancreature.co/kintsugi/>

นิรนาม 3. **Wabi-Sabi ความงามในความไม่สมบูรณ์แบบ**. (2562). สืบค้น 18 กันยายน 2564, จาก <https://www.nicetofit.com/Wabi-Sabi/>

ปาริฉัตร. (2562). **“คินสึจิ” เรียนรู้วิธีตั้งตัวเองจากความล้มเหลวสู่ความสำเร็จสไตล์ญี่ปุ่น**. สืบค้น 10 ตุลาคม 2564, จาก <https://brandinside.asia/how-to-heal-yourself-from-failure-to-success-by-kintsugi-principle/>

บรรณานุกรม (ต่อ)

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ภาษาไทย (ต่อ)

- ปอ เปรมสำราญ. (2561). **วิถีแห่ง ‘วะบิ-ซะบิ’ ความงามที่มีรอยตำหนิและกาลเวลาเป็นกัลยาณมิตร**. สืบค้น 10 ตุลาคม 2564, จาก <https://themomentum.co/wabi-sabi/>
- สุรพล พิทักษ์ลิ้มสกุล. (2558). **เซรามิคของญี่ปุ่น**. สืบค้น 20 กันยายน 2564, จาก <http://www.แก้วเซรามิค.net/article/50/เซรามิคของญี่ปุ่น>

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ภาษาต่างประเทศ

- Casey Lesser. (2018). **The Centuries-Old Japanese Tradition of Mending Broken Ceramics with Gold**. สืบค้น 20 กันยายน 2564, จาก <https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-centuries-old-japanese-tradition-mending-broken-ceramics-gold>
- Kate Sierzputowski. (2016). **Shattered Porcelain Fragments Fused With Gold by Artist Yeesoookyung**. สืบค้น 28 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.thisiscolossal.com/2016/06/shattered-porcelain-fragments-fused-with-gold-by-artist-yeesoookyung/>
- Nina Azzarello. (2020). **An interview with korean artist yeesoookyung on emphasizing flaws with gold at massimo de carlo**. สืบค้น 28 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.designboom.com/art/interview-yeesoookyung-kintsugi-massimo-de-carlo-10-08-2020/>
- Stefano Carnazzi. (2016). **Kintsugi: the art of precious scars**. สืบค้น 20 กันยายน 2564, จาก <https://www.lifegate.com/kintsugi>
- The school of Life. (มปป.). **LEISURE: EASTERN PHILOSOPHY: Kintsugi 金継ぎ**. สืบค้น 22 กันยายน 2564, จาก <https://www.theschooloflife.com/thebookoflife/kintsugi/>